

NYÍREGYHÁZI EGYETEM
MATEMATIKA ÉS INFORMATIKA INTÉZET

KISVÁLLALATI SZÁMÍTÓGÉPES MENTÉSI RENDSZEREK LINUXOS ALAPOKON

Dezső János Loránd
programtervező-informatikus

Konzulens:
Halász Attila Mihály
egyetemi tanár

2017

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS.....	4
2. IRODALMI ÖSSZEFOGLALÓ.....	5
2.1 Mentési módszerek.....	5
2.1.1 Teljes mentés.....	5
2.1.2 Inkrementális mentés.....	5
2.2 Mentés iránya.....	5
2.3 Mentési céleszköz kiválasztása.....	5
2.3.1 RAID technológia.....	5
2.4 Linux.....	6
2.5 SSH.....	7
2.6 Bash.....	7
2.7 Biztonsági mentést segítő szoftverek.....	8
2.7.1 Másolás, szinkronizáció (dd, tar, cp, mysqldump, rsync, partimage).....	8
2.7.2 Tömörítés (gzip, bzip2, xz).....	9
2.8 Script formázási elvek.....	9
2.8.1 Megjegyzések.....	9
2.8.2 Idézőjelek.....	10
2.8.3 Szögletes zárójelek.....	10
2.8.4 Konstansok.....	10
2.8.5 Változók.....	11
2.8.6 Feltételek.....	11
2.8.7 Függvények.....	12
2.9 Verziókezelés (git).....	12
3. RENDSZER ÉS MÓDSZEREK.....	15
3.1 Hardver.....	15
3.2 Operációs rendszer.....	16
3.2.1 Operációs rendszer telepítése (wget, unzip, SHA-1, fdisk, dd).....	16
3.2.2 A „/etc/inputrc”, és a „~/bashrc” fájlok beállítása.....	19
3.2.3 Frissítés és szükséges programok telepítése.....	21
3.2.4 SSH kulcs létrehozása.....	23
3.2.5 RAID 1 beállítása.....	24
3.2.6 Szövegszerkesztők.....	26
3.3 A mentést végző szkriptek általános tárgyalása.....	27
3.4 Teljes mentés.....	29
3.4.1 SSH, script futtatás.....	29
3.4.2 Rsync, cron.....	30

3.4.3 Változók és konstansok megadása.....	31
3.4.4 Elérési utak ellenőrzése, szükség esetén létrehozása.....	33
3.4.5 Fájlinformációkat kiíró függvények.....	33
3.4.6 Letöltő függvény.....	34
3.4.7 Felesleges régi mentéseket törölő függvény.....	34
3.4.8 Összehasonlító függvény (napi, heti és éves mentésekhez).....	35
3.4.9 Összehasonlító függvény meghívása napi, heti és éves mentésekre.....	37
3.4.10 Ideiglenes fájlok törlése.....	37
3.5 Inkrementális mentés.....	37
4. EREDMÉNYEK ÉS TOVÁBBI FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK.....	39
4.1 Sourcing.....	39
4.2 Tömörítés.....	39
4.3 Titkosítás.....	40
4.4 Grafikus felület (GUI).....	41
5. ÖSSZEFOGLALÁS.....	42
6. IRODALOMJEGYZÉK.....	43
7. MELLÉKLETEK.....	44
7.1 1. sz. melléklet - Teljes mentés.....	44
7.2 2. sz. melléklet - Inkrementális mentés.....	48

1. BEVEZETÉS

Az 1990-es végén számítógépes hálózatok elterjedésével átalakult a biztonsági mentések elvégzésének módja. Korábban az adatokat manuálisan mentették fizikai külső adathordozókra (mágnesszalag, CD, DVD). Az internet elterjedésével lehetőség nyílt a mentések automatizálására, valamint hogy a fizikailag nagy távolságban lévő gépekhez csatolt adathordozóra való mentés közel azonos időben történjen, így csökkentve a kockázati tényezőket (pl. környezeti katasztrófák, tűz, stb.). A biztonsági mentéseket rendszerezhetjük a mentés gyakorisága szerint, a kiterjedése szerint (teljes vagy részleges). Részleges mentések esetén lehetőség nyílik az inkrementális mentésre, mely adattárolás szempontjából előnyös, mert a korábban mentésre került részek nem kerülnek újra a célnak kitűzött adathordozóra. Hátránya, hogy az alap mentés sérülése esetén nincs lehetőség visszaállítani a korábbi mentéseket. Ennek a kockázati tényezőnek elkerülése miatt célszerű akár több különböző földrészben elhelyezett szerverekre szinkronizálni a számunkra fontos adatokat. A nagyobb cégek által kínált felhőbe való mentés ezt az előnyt már magában foglalja. Szakdolgozatom témája egy önálló biztonsági mentési rendszer létrehozása kisvállalatok számára linuxos alapokon. Az ok amiért Linux operációs rendszerre esett a választásom, annak magas fokú optimalizálhatósága, melyet 12 éves felhasználói tapasztalataim, valamint a Nyíregyházi Egyetemen végzett tanulmányaim során szerzett tudás alapján kívánom bemutatni.

A felhasznált eszköz egy Raspberry Pi 2 Model B típusú PC, melyre kis fogyasztása és csendes működése (ventilátor nélkül működik) miatt esett a választás. A másik ok amiért ezt a platformot választottam, az annak egyre szélesebb körben teret nyerő elterjedése, és az ebből fakadó kíváncsiságom. A Raspberry Pi Alapítvány célja, hogy alacsony költségű jó ár-érték arányú mini számítógépeket kínáljanak elsődlegesen oktatási célokra, és hogy minél több emberhez el tudjon jutni a digitális tudás és szerteágazó területeken hozzanak létre az érdeklődő emberek különféle eszközöket ezek segítségével. [1]

2. IRODALMI ÖSSZEFOGLALÓ

2.1 Mentési módszerek

2.1.1 Teljes mentés

Minden mentésre kijelölt adat másolásra kerül, Előnye, hogy nem szükséges visszamenőleg elraktározni a korábbi mentéseket a visszaállításhoz, hátránya a nagy tárigény, és a lassú mentés és visszaállítás. Alkalmazása olyan esetekben praktikus, amikor a mentendő adatok mérete nem túl nagy. A egyéb mentési módszerek első lépéseként teljes mentést kell végezni.

2.1.2 Inkrementális mentés

Ebben az esetben mindig egy korábbi mentéshez képest történt változások kerülnek kiírásra. Két típusa van, a kumulatív illetve a differenciális mentés. A kumulatív mentés során a legutolsó teljes mentéshez képest történt változásokat raktározzuk el, míg a differenciális mentés mindig a legutolsó inkrementális mentéshez viszonyított változásokat menti el. Ez utóbbi megoldást használja a több verziókezelő rendszer, pl. git, svn, és ezen alapul a szakdolgozatban kidolgozott script is.

2.2 Mentés iránya

A biztonsági mentésünket kezdeményezhetjük a menteni kívánt adatokat tartalmazó szerverről, valamint ellenkező irányból, a mentés tárolási feladatát ellátó kliens oldalról. A két mentési közötti lényeges különbség, hogy az egyik irányban biztosítanunk kell a szerver jelszó nélküli, ssh kulccsal való elérését. Azt hogy ezt melyik irányból tesszük, függ attól, hogy milyen jogosultságaink vannak a szerveren, illetve hogy melyik irányból gyengítjük a rendszert egy esetleges váratlan behatolás során. Az elkövetkezendő leírásban azt a verziót fogom bővebben ismertetni, amikor a script fájl a kliens gépen fut.

2.3 Mentési céleszköz kiválasztása

2.3.1 RAID technológia

Ajánlott a tárolt adatokat RAID (angolul „Redundant Array of Inexpensive Disks” vagy „Redundant Array of Independent Disks”, mely magyarul annyit jelent, hogy: Független/Olcsó Lemezek Redundáns Sora) technológiával összekötött merevlemezekre menteni, így ha az egyik merevlemez meghibásodna, akkor a párhuzamosan működő merevlemezen még megtalálhatóak az adatok. Létezik szoftveres és hardveres RAID, és különböző szintjeit különböztetjük meg. A hardveres RAID lényegesen drágább, kisebb cégek számára a szoftveres megoldás is kiváló

alternatívát jelent. A hardveres esetenél külön dedikált hardver elem biztosítja a merevlemezek közötti szinkronizációt, levéve a számítógép processzoráról a terhelést. Amennyiben nem sebességkritikus az adatok kiírása, abban az esetben ez nem jelent problémát még egy Raspberry Pi esetén sem, ha megfelelően van kiválasztva a RAID szintje. A legelterjedtebb szintek:

- RAID 0: Ez a szint kizárólag teljesítménybeli előnyökkel jár, az adatblokkok elosztva kerülnek kiírva a két lemez között (tehát a tárolható adat mérete a lemezek kapacitásának összege), így az írás és olvasási sebesség is megnő azonban ha kiesik az egyik merevlemez, elvész az összes tárolt adat. Ezért ezt a megoldást csak olyan esetben érdemes használni, ahol rendszeresen történik biztonsági mentés.
- RAID 1: Itt is minimum 2 merevlemez szükséges, de itt a két lemezen tükrözve vannak az adatok (tehát a tárolható adatmennyiség az összkapacitás fele). Az olvasás gyorsabb, az írási sebesség az ugyanolyan mint RAID nélkül. Amennyiben kiesik egy lemez, a rendszer működőképes marad amíg pótlásra kerül a meghibásodott HDD.
- RAID 5: A RAID 0 és a RAID 1 előnyeit ötvözi, minimum 3 lemez szükséges, az írás és az olvasás sebessége is gyorsabb. A felhasználható tárhely a következő képlet segítségével számítható ki: (legkisebb tárhely mérete)*(felhasznált lemezsám-1). A paritás információk elosztva vannak jelen a lemezeket, ezért ha meghibásodik egy lemez és kicserélésre kerül, akkor automatikusan felépülnek rajta az adatok a rendszer leállása nélkül. Ennek kiterjesztett változata a RAID 6, ahol minimálisan 4 merevlemezre van szükségünk, viszont 2 lemez kiesését is tolerálja a rendszer.
- RAID 10: Minimálisan 4 merevlemez szükséges, szokás RAID 1+0 néven is hivatkozni rá, mert gyakorlatilag 2 pár RAID 0-ba kötött meghajtó kerül tükrözésre RAID 1-el.

A mostani példánkban a RAID 1 konfigurálása lesz bemutatva.

2.4 Linux

A munkahelyemen kizárólag Linux alapú számítógépek vannak hálózatra kötve, így egyszerűsödik a mentés során felhasznált protokollok száma.

A „Linux” szó önmagában csak a Linux kernelt jelenti, azonban általánosságban a GNU/Linux rendszerekre szokás használni. A Linux kernel-t Linus Torvalds írta, és hozta nyilvánosságra 1991. október 5-én. A kernel az operációs rendszer magja, ami megteremti és irányítja a kapcsolatot a számítógép processzora, memóriája és a perifériák között. Ez a legalsó szintje az operációs rendszernek. [2]

Manapság a Linux rendszerek egyre jobban elterjedtek, még ha asztali számítógépek között nem is örvend nagy népszerűségnek, a háttérben rengeteg eszközön megtalálható: a webserverek, szuperszámítógépek nagy része, okostelefonok túlnyomó többsége, és számtalanféle beépített rendszer (autók, okos lakáshoz eszközök, médiaboxok, okosTV-k, stb.) futtat különböző Linux rendszert. Optimalizálhatósága páratlan, a rendszer felépítése moduláris és átlátható, gyakorlatilag szinte bármilyen konfiguráció módosítható néhány szöveges fájl szerkesztésével, ugyanakkor a biztonságról az összetett jogosultságrendszere gondoskodik. Architektúrák és hardverek széles skálája támogatott.

2.5 SSH

A hálózaton jelen lévő gépek között SSH (Secure Shell) kapcsolattal érjük el az adatokat. Sebesség szempontjából talán kedvezőbb lenne az NFS („Network Filesystem” - Hálózati fájlrendszer) protokoll használata, de mivel a vállalat, melynek mentési rendszerének kiépítését végzem, több telephellyel is rendelkezik, valamint figyelembe véve későbbi bővítési lehetőségeket, az SSH használata nagyobb rugalmasságot biztosít (egy esetleges rendszer újratelepítés során nem kell újrakonfigurálni az NFS klienst és szerveret, elég csak a jelszó nélküli SSH kapcsolat létrehozásához szükséges kulcsokat létrehozni, és importálni), és biztonsági szempontokat szem előtt tartva is jobb választásnak tűnik. Továbbá az általunk másolni kívánt adatok mennyisége sem olyan mértékű, hogy érezhető legyen a sebesség növekedés NFS használata során. Célunk az egyszerűség, a könnyebb átláthatóság és egyszerűbb karbantarthatóság.

Az SSH protokollt az OpenSSH programmal tudjuk használni. Ennek segítségével elkerülhetők a lehallgatások, kapcsolat lopás, és különböző támadások, melyek az interneten továbbított adatokra leselkednek. Ez a program végzi az adatok titkosítását a másolás, és parancs végrehajtások során. Az OpenSSH-val létrejött kapcsolaton keresztül biztonságos csatornát tudunk létrehozni, sokféle hitelesítés közül választhatunk, és egyéb kifinomult konfigurációk segítségével emelhetjük a biztonsági szintjét a munkánknak.[3]

2.6 Bash

A mentési feladatok automatizálására egy futtatható Bash script állományt fogok létrehozni. A Bash szó a „Bourne-Again SHell” kifejezés rövidítése (a szójátékos elnevezés utalás Stephen Bourne-ra, a Unix shell „sh” ősének megírójára). A Unix shell (héj) egy parancsértelmező és egyben programozási nyelv. Parancsértelmezőként felhasználói felületet biztosít a GNU gazdag eszköztárhoz, melyeket vegyítve programozási nyelvi eszközökkel új parancsokat tudunk

létrehozni egy állományként („GNU is Not Unix” rekurzív kifejezés rövidítése, mely arra utal, hogy a GNU projekt nem összetévesztendő a Unix-al. A 90-es években azért jött létre, hogy az akkor még zárt forráskódú Unix rendszereket kiváltó, de azzal egyenértékű programokat kínáljon). Ezek a Bash script fájl-ok ezt követően ugyanúgy használhatóak a fájl jogosultságaiban meghatározott csoportok és felhasználók által, mint a beépített rendszer szintű parancsok.[4]

A Bash script-ek nagy előnye, hogy nem szükséges hozzá fordító program, ami lefordítja az általunk írt kódot gépi kódra, így a későbbiekben is könnyen szerkeszthető, fejleszthető akár fizikailag távoli számítógépről is. Olyankor célszerű használni, amikor nem igényel nagy számítási kapacitást az elvégzendő feladat, mert természetesen a futás lassabb az olyan programoknál, ahol a fordítás után kapunk egy bináris fájlt, melyet a gép közvetlenül tud futtatni. Másik nagy előnye a Bash-nek, hogy szinte teljesen platform független, bármilyen GNU/Linux és Unix rendszeren futni fog a programunk, kompatibilitási problémák nélkül.

A Bash shell alapértelmezett a legtöbb GNU/Linux disztribúcióban. Interaktív terminál felületet használva is dolgozhatunk rajtuk akár helyben, akár SSH-n keresztül egy távoli számítógépről. Ez az egyik legelterjedtebb módja pl. a szerverek konfigurálásának és üzemeltetésének, ahol legtöbb esetben nincs is szükség grafikus felületre, mivel azok csak további hibalehetőséget, és támadási felületet kínálnának a támadóknak. Az általános vélekedés programozói körökben, hogy több kód (program), több hiba.

Igény szerint felépíthetünk a Bash script-ben megírt programunkhoz egy egyszerűbb felhasználói felületet is pl. Zenity vagy YAD („Yet Another Dialog” - Zenity fork) programokat használva.

2.7 Biztonsági mentést segítő szoftverek

2.7.1 Másolás, szinkronizáció (dd, tar, cp, mysqldump, rsync, partimage)

- dd – komplett háttértárak (pl. pendrive, CD, DVD, HDD, stb.), illetve partíciók másolására szolgáló program, segítségével akár a bootszektorról is csinálhatunk biztonsági mentést
- tar – archiváló program, képes könyvtárakat és fájlokat egy állományba írni, úgy hogy azoknak a jogosultságai is megmaradjanak, gyakran valamilyen tömörítőeljárással kombináljuk használatát (pl. gz, bz, xz stb.)
- cp – fájlok, könyvtárak másolása

- `mysqldump` – MySQL adatbázis archiválása, a mentéskor létrejövő sql kiterjesztésű fájl gyakorlatilag sql parancsok gyűjteménye, melyek létrehozzák a mentett adatbázis
- `rsync` – gyors és sokoldalú távoli és helyi fájlszinkronizációs program
- `partimage` – partíciók egyszerű mentése és visszaállítása

2.7.2 Tömörítés (`gzip`, `bzip2`, `xz`)

A mentés során célszerű tömöríteni a menteni kívánt adatokat az adatátvitel felgyorsítása és az igényelt tárolóhely méretének optimálisabb kihasználtsága érdekében. A legelterjedtebb tömörítési mód linuxos környezetben a „`gzip`”, „`bzip2`” és a „`xz`”. Az interneten több oldal is foglalkozik ezek összehasonlításával, többnyire a Linux kernel tömörítésén szokták tesztelni őket (Pl. [5]). Az eredmények összehasonlításakor érdemes figyelembe vennünk a tömörítés idejét, és a tömörítési hányadost, mely megadja, hogy az eredeti méret hány százalékára sikerült adott beállítással összezsugorítani az eredeti adatot. Mind a 3 vizsgált tömörítőnek 1-9-es skálán megadható, a tömörítés mértéke, ahol minél nagyobb számot kapunk, annál több időt szán a program a minél jobb tömöríthetőségre. Az ábrákat vizsgálva nekünk az „`xz`” tömörítő 2-es mértéke meg is felel. Ha alacsony memória- és számítási igény felhasználásra, és gyorsaságra törekszünk akkor célszerű lehet a „`gzip`” használata. Amennyiben fontosabb számunkra, hogy kisebb helyet foglaljon el a tömörített állomány, és ezért hajlandóak vagyunk feláldozni számítási kapacitást, akkor az „`xz`” lesz a legjobb választás. A konkrét felhasználást a példa során fogom tárgyalni.

2.8 Script formázási elvek

A script-ünk megírásakor célszerű figyelembe venni néhány jó tanácsot, mellyel megkönnyíthetjük a parancsfájl újrahaznosítását, és a későbbi továbbfejlesztést.

2.8.1 Megjegyzések

Amint korábban említve volt, a „`#`” jellel lehet megjegyzéseket hozzáfűzni a kódunkhoz. Ezeket ott célszerű használni, ahol nem egyértelmű a kód, és segítheti a laikus szemlélő eligazodását, és plusz információt nyújthat a kód mibenlétéről. Általános szokás a script elején a következőképp megadni a fájl nevét, a szerzőt és egy rövid leírást. Kivételt képez a script legelső karaktere, amennyiben felkiáltójel követi, akkor a script futtatását végzendő binárisra (interpreter) mutató útvonalat definiáljuk vele (shebang, hashbang):

```
#!/bin/bash
```

```
# Fájlnév: mentes-xy-szerverrol.sh
# Leírás: napi, heti és éves mentés az xy szerverről
# Szerző: Dezső János
```

2.8.2 Idézőjelek

A Bash a szimpla és dupla idézőjelek között különbséget tesz. A szimpla idézőjelben megadott szöveget egy-az-egyben szöveggként kezeli. Amennyiben dupla idézőjelet használunk, akkor a szövegben elhelyezett változókat először kiértékeli. pl.:

```
$ echo 'szimpla idézőjellel $HOME'
szimpla idézőjellel $HOME

$ echo "dupla idézőjellel $HOME"
dupla idézőjellel /home/felhasználónév
```

2.8.3 Szögletes zárójelek

A szimpla és dupla szögletes zárójelek között szintén különbséget kell tennünk. A szimpla szögletes zárójel az „sh” shell alapértelmezettje, a dupla szögletes zárójelet a Bash script kiterjesztett tulajdonságokkal ruházza fel. Amennyiben törekszünk arra, hogy a script „sh” kompatibilis legyen, akkor kerüljük a dupla szögletes zárójelek használatát. Tapasztalatom szerint, a Bash elég elterjedt ahhoz, hogy ne okozzon fennakadást ennek használata. A lényegi különbség, hogy a dupla szögletes zárójelekben:

- nem szükséges idézőjelebe rakni a változókat
- lehet használni a „&&” és a „|” jeleket a „<”, „>” és „=” karakterekkel összehasonlító logikai tesztekhez.
- Szintén lehet használni a „*”-ot mint joker karakter-t. Pl a következő feltétel bármilyen y-al kezdődő válasz esetén igazat ad:

```
if [[ $valasz = y* ]]
```

Kiváló összefoglaló található a BashFAQ oldalán. [6]

2.8.4 Konstansok

A használt konstansokat célszerű a script elején rögzíteni és csupa nagybetűvel megadni a nevüket. Használhatunk „readonly” előtagot, mely biztosítja, hogy véletlenül se írjuk felül az értékét a script futtatása során. A konstans neve legyen beszédes, a későbbi munkánkat

megkönnyítve, és aláhúzással válasszuk el a szavakat jobb olvashatóság miatt. Pl:

```
# Pelda konstans  
readonly PELDA_KONSTANS="konstans szöveg"
```

2.8.5 Változók

A változók neveit kisbetűvel szokás írni, aláhúzással elválasztva a szavakat, vagy úgynevezett „CamelCase”-el, mely használatakor a szavakat egybe írjuk, de minden szó első betűje kapitális. A függvényekben használhatjuk a „local” előtagot, hogy elkerüljük az esetleg ütközéseket a globális változókkal. A változók értékadásakor egy egyenlőségjel után írhatjuk a felvenni kívánt értéket. Amennyiben a változóban tárolt adatra szeretnénk hivatkozni, akkor a változó neve elé „\$” kerül. Pl:

```
elso_valtozo="egy szöveg"  
echo $elso_valtozo
```

2.8.6 Feltételek

Az alábbi példa szerint vizsgálhatunk feltételeket amennyiben két ágú a feltétel kimenete:

```
if feltetel ; then  
    parancs  
else  
    parancs  
fi
```

Ha többféle értéket is vizsgálnunk kell akkor a „case” parancs alkalmazandó:

```
case kifejezés in  
    eset1)  
        parancs  
    ;;  
    eset2)  
        parancs  
    ;;  
esac
```

Érdemes megjegyezni, hogy az egyenlőséget többféleképp is vizsgálhatjuk:

- „=” karakter a „POSIX” szabvány, karakterláncot (stringet) hasonlít össze
- „==” karakterek karakterláncot (stringet) hasonlítanak össze

- „-eq” karakterek esetén az értékek intiger-ré alakításuk után kerülnek összehasonlításra

2.8.7 Függvények

Függvényeket kétféleképp deklarálhatunk. Implicit deklaráció:

```
fuggveny_nev () {
    return 0
}
```

Explicit deklaráció:

```
function fuggveny_nev () {
    return 0
}
```

Az explicit deklaráció könnyebbé teszi a script olvasását, azonban nem POSIX szabvány, így csak a Bash (és néhány másik) parancsértelmezővel kompatibilis. Amennyiben törekszünk a kód hordozhatóságára, akkor ne használjuk.

2.9 Verziókezelés (git)

Munkám során verziókezelő rendszert használtam, melynek lényege, hogy a fejlesztés alatt álló állomány(ok) különböző változatait, verzióit a későbbiek folyamán könnyen vissza lehessen keresni. Ez lehetőségek tárházát biztosítja a kód későbbi újrahasználatára, illetve más irányú továbbfejlesztésére (fork-olás), különböző variációk teljes körű tesztelésére. Lehetőség van, hogy több ember is dolgozzon ugyanazon a programon, így elágazások (branch-ek) keletkezhetnek, melyeket tetszés szerint lehet visszaolvasztani a fő (baseline, mainline) verzióba. Amennyiben a verziókezelést egy nyílt platformon hajtjuk végre, akkor lehetőséget biztosítunk, hogy akár ismeretlen emberek is továbbfejleszthessék az általunk előállított kódot, és szélesebb körben nyílik lehetőség a tesztelésre is, így az esetleges hibákat jelezhetik a tesztelők bugreport-okban.

A verziókezelőket kezelési modell alapján 2 csoportra bonthatjuk attól függően, hogy létezik-e egy kinevezett fő szerver (központosított modell, pl. svn, cvs), vagy minden fejlesztői gép egyenrangú tárolóként jelenik meg (elosztott modell, pl. git). A központosított modell megvalósítása egyszerűbb, jó biztonsági mentésnek is minősül, könnyebb a műveletek visszavonása. Az elosztott rendszerek nagy előnye, hogy nem kell egy folyamatos online jelenlétet biztosítani a verziókezelést végző szervernek, és sokkal gyorsabb, de nehezebb menedzselni ha sok résztvevője van a fejlesztésnek.

Én személyesen a git verziókezelő rendszert részesítem előnyben. A git-et Linus Torvalds, a Linux kernel megalkotója hozta létre 2005-ben, hogy a kernel fejlesztését ennek segítségével végezzék. A korábban használt verziókezelővel problémák adódtak (BitKeeper), és egy elosztott működésű rendszert szeretett volna.

Git szervert magunk is létrehozhatunk, de a dolgozatomban nem terjed ki ennek tárgyalására. Léteznek szolgáltatók, melyek kiváló ingyenes git tárolókat nyújtanak, így egyesül a központi és a elosztott modell minden előnye. A három legnépszerűbb szolgáltató a GitHub, BitBucket és a GitLab. Mind a három szolgáltató támogat többféle verziókezelőt, az interneten sok oldalt találni ami az összehasonlításukkal foglalkozik, én most csak a leglényegesebb erősségeket említeném meg.

A GitHub a nyílt forráskódú fejlesztések között a legelterjedtebb, „korlátlan” számú közreműködő vehet részt egy-egy projektben ingyenesen amennyiben az publikus. Ha érzékeny információt tartalmaz a forráskód, azaz magán tárolókat szeretnénk, azért fizetni kell.

A BitBucket ezzel szemben ingyen kínál magán tárolókat is, azonban a résztvevők számát korlátozza 5 főben. Ha ennél több ember vesz részt a fejlesztésben, akkor az pénzbe fog kerülni.

A GitLab pedig egy teljesen nyílt forráskódú megoldás, mellyel lehetőségünk nyílik saját verziókezelő rendszert kiépíteni webes felülettel. Nagyobb projektek számára lehet ez az optimális választás.

A verziókezelést elvégezhetjük természetesen parancssorból, de léteznek különböző grafikus kliensek is. Utóbbi csoportba tartozik az általam is ajánlott GitKraken, mely nem kereskedelmi célra ingyenesen használható, és egyszerű átlátható kezelői felületével gördülékennyé teszi a munkát. Továbbá grafikus felülettel rendelkező git kliensek: gitg, git-cola, GitEye. Ezek közül a GitEye biztosítja a legtöbb funkciót.

Alapvető git parancsok:

Első futtatáskor konfiguráció:

```
$ git config --global user.name "Minta Pista"
```

```
$ git config --global user.email "pista@minta.hu"
```

Ezt követően miután odanavigáltunk a leendő projektünk könyvtárába, git tárolónkat inicializálni kell, mely létre fog hozni egy „git” könyvtárat a projekt gyökérkönyvtárában, ami tartalmazni fogja a verziókezeléssel kapcsolatos információkat:

```
$ git init
```

Fájl-t a következő képp tudunk hozzáadni a tárolónkhoz:

```
$ git add file1 file2
```

Amennyiben az összes fájlt hozzá szeretnénk adni az adott könyvtárban, akkor:

```
$ git add .
```

Ezt követően a hozzáadott fájlok egy úgynevezett „staging” állapotba kerülnek. Amint összegyűlt a fejlesztés során egy adott csoportba tartozó változtatás a fájlokban, és mindent „staging” állapotba raktuk, ezt követően jöhet a „commit”, ami a változtatások elkönyvelése, és itt adunk egy átfogó leírást a elvégzett változtatásokról:

```
$ git commit -m "Változtatások összefoglalása."
```

Ezzel a saját tárolónkban meg is történt a változtatás, azonban, ahhoz hogy a többi fejlesztőnél is látszódjon az általunk módosított dolgok, még egy parancs kiadására lesz szükség:

```
$ git push origin branch
```

Mielőtt azonban rendszeresen használni tudjuk ezt a parancsot, első alkalommal definiálni kell az „origin”-t, azaz hogy hova akarjuk menteni a változtatásokat.

```
$ git remote add origin pista@minta.hu:proba.git
```

Ha a mások által (másik gépen) történt változtatásokat szeretnénk lekérdezni, a következő parancs lesz a megfelelő:

```
$ git pull origin master
```

Sok további parancs opció létezik, melyekkel kezelni és átlátni tudjuk a változásokat. A git honlapján részletes dokumentáció foglalkozik ezzel.[7]

Kiváló magyar nyelvű összefoglalók található az alábbi weboldalakon:

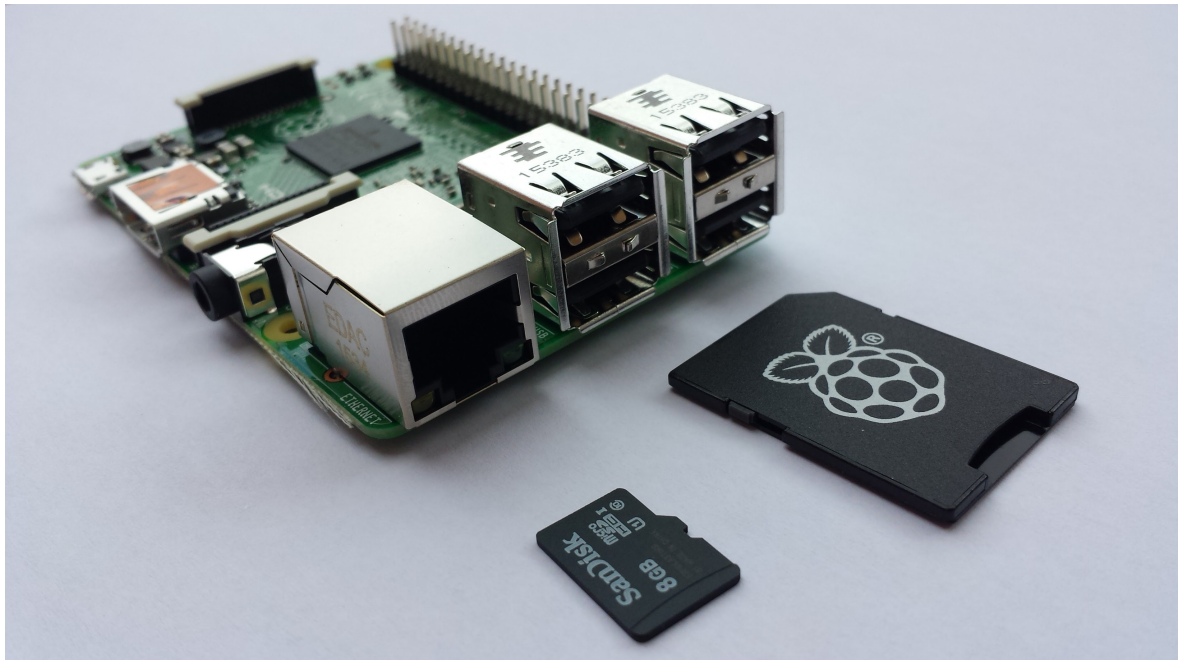
<http://math.bme.hu/~balazs/git/gitcml.html>

http://wiki.hup.hu/index.php/Hogyan_haszn%C3%A1ljuk_a_Git_verzi%C3%B3kezel%C5%91_rendszert

3. RENDSZER ÉS MÓDSZEREK

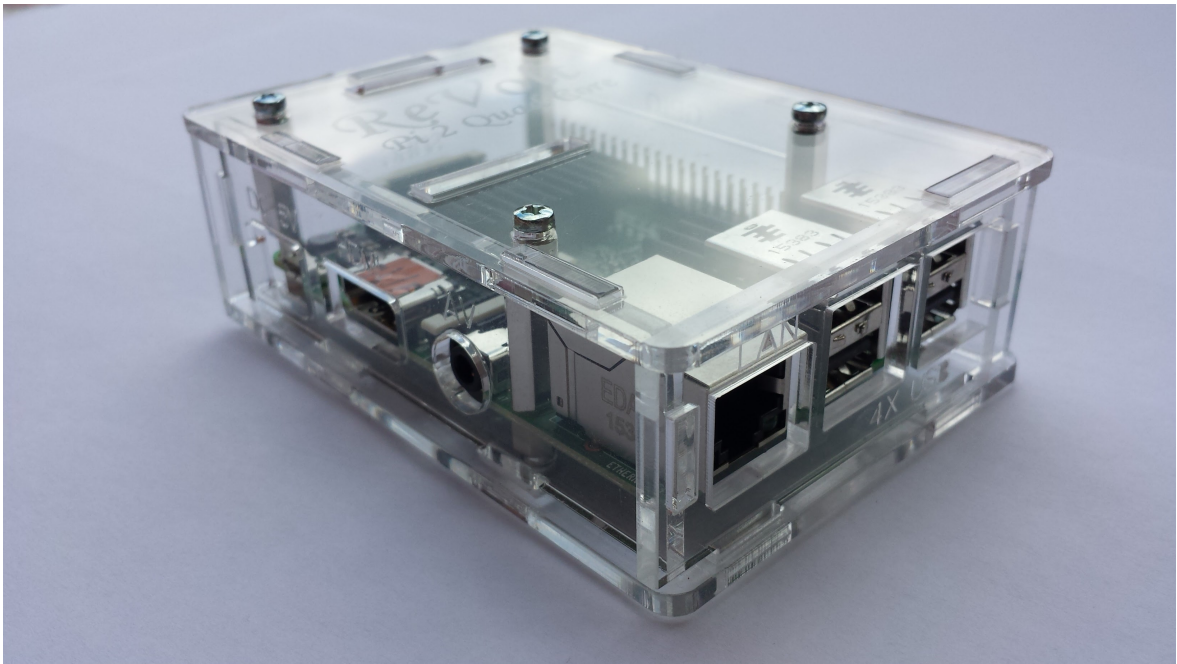
3.1 Hardver

A feladat elvégzésre 2 darab Raspberry Pi 2 Model B 1GB (900MHz-es Broadcom BCM2836 ARMv7 Quad Core CPU & 1 GB 450MHz SDRAM) egykártyás számítógép lesz üzembe helyezve (1. Ábra). A választás azért esett erre a termékre, mert ez egy mozgó alkatrész nélküli modell, mely hangtalanul és alacsony fogyasztás mellett tudja a háttérben végezni a szükséges feladatokat, és ez a legelterjedtebb típus az egylapos számítógépek közül, ehhez érhető el a legtöbb dokumentáció, és széles palettája a kompatibilis Linux alapú operációs rendszereknek és a karbantartott programok ezreinek. A 2 gép két külön telephelyen kerül beállításra, így biztosítva az adatok biztonságát.

1. Ábra: Raspberry Pi 2 Model B

Online boltból vásároltam a terméket, melyhez opcionálisan lehet vásárolni plexi keretet (2. Ábra), mely megakadályozza a por lerakódását, ezáltal a hűtés hatékonyságát tovább megőrzi, mivel nincs ventilátorral ellátva a termék processzora. Ezen kívül véd a fizikai behatások ellen is.

2. Ábra: Egyszerű plexi tokban

3.2 Operációs rendszer

A Raspberry Pi hivatalosan is támogatott operációs rendszere a Raspbian. Ennek telepítését és konfigurálását fogom bemutatni. Elérhetőek harmadik fél által karbantartott rendszerek is: Ubuntu Mate, Snappy Ubuntu Core, stb. A Raspbian-t két féle módon is fel lehet telepíteni. Az egyik mód, amikor közvetlenül a MicroSD kártyára másoljuk a rendszer fájljait, a másik mód a NOOBS által kínált megoldás, mely magában foglalja néhány másik OS telepítésének lehetőségét is, amennyiben rendelkezésre áll a telepítés során internetes kapcsolat. Ezek a következők:

- Pidora (Fedora alapú rendszer)
- OpenELEC (Kodi Linux-on alapuló multimédiás rendszer)
- OSMC (multimédiás rendszer)
- RISC OS (teljesen önálló operációs rendszer, az ARM architektúra fejlesztőitől)
- Arch Linux (ARM-re optimalizált változata az egyre népszerűbb rendszernek)

3.2.1 Operációs rendszer telepítése (wget, unzip, SHA-1, fdisk, dd)

A legegyszerűbb telepítési mód, ha közvetlenül a MicroSD kártyára írjuk a Raspbian honlapról letölthető képfájlt. Ehhez látogassunk el a következő címre:

<https://www.raspberrypi.org/downloads/raspbian/>

Az oldalon a „Download ZIP” ikonra kattintva tölthetjük le az aktuális legfrissebb verziót, amely jelenleg a Raspbian Jessie. Terminálból a következő paranccsal tudjuk letölteni:

```
$ wget https://downloads.raspberrypi.org/raspbian_latest
```

Két Raspbian változat között választhatunk, az egyik teljes asztali környezettel érkező rendszer, a második pedig a Lite verzió, mely csak a minimális rendszert tartalmazza, asztali környezet nélkül. Mi most az egyszerűség kedvéért a teljes verziót töltjük le, így kényelmesebb konfigurálni a rendszert.

A letöltési link alatt található egy SHA-1 (Secure Hash Algorithm – biztonságos hasító algoritmus) kód, mely segítségével ellenőrizhetjük, hogy a letöltött fájl megegyezik-e a szerveren található fájlal. Az SHA-1 egy kriptográfiai hash (hasító) függvény, mely segítségével egy fájlból képezhetünk egy adott hosszúságú kódot. Ez a kód különbözik, amennyiben az paraméterként megadott fájlok tartalma eltér. Egyfajta elektronikus aláírásként működik, az 1980-as években kezdték fejleszteni az ilyen típusú algoritmusokat. A letöltött fájl SHA-1 kódját megkapjuk az alábbi parancs kiadásával:

```
$ shasum /eleresiut/2016-05-27-raspbian-jessie.zip
```

A parancs kimenetében először a hash kód lesz, utána a fájlnev. Amennyiben megegyezik a honlapon mutatott értékkel, úgy hozzá is láthatunk a kitömörítéshez. Ennek során ügyelni kell, hogy ne felejtsünk el megadni elérési utat a kicsomagolandó fájlnek, mert alap esetben abba a könyvtárba csomagolja ki a gép, ahol kiadtuk a parancsot (a kitömörített img kiterjesztésű fájl mérete 3,7 Gbyte). Az elérési utat a „-d” kapcsolóval tudjuk megadni:

```
$ unzip /eleresiut/2016-05-27-raspbian-jessie.zip -d /eleresiut
```

A kitömörítés után hozzáláthatunk az img fájl MicroSD kártyára írásához. Ehhez meg kell adnunk, hogy melyik partícióra akarjuk írni. A rendszer-partíció minimálisan ajánlott mérete 8 GByte. Helyezzük a MicroSD kártyát egy olvasóba, és dugjuk be a gép megfelelő aljzatába. A rendszerünk által elérhető összes háttértárat és azon levő partíciókat az „lsblk” parancs használatával tudjuk megjeleníteni. Az itt listázott partíciók nem feltétlenül vannak felcsatolva a rendszerhez:

```
$ lsblk
```

Egy példa a kimenetre:

NAME	MAJ:MIN	RM	SIZE	RO	TYPE	MOUNTPOINT
sda	8:0	0	465.8G	0	disk	
└─sda1	8:1	0	300M	0	part	/boot/efi
└─sda6	8:6	0	346.8G	0	part	/media/data
└─sda8	8:8	0	6.9G	0	part	[SWAP]
sdb	8:16	0	22.4G	0	disk	
└─sdb1	8:17	0	22.1G	0	part	/
mmcblk0	179:0	0	29.7G	0	disk	
└─mmcblk0p1	179:1	0	29.7G	0	part	

Egy másik parancs, mellyel kilistázhatóak a csatolt partíciók mérete, azokon lévő üres hely, és csatolási pontja. Itt csak a felcsatolt partíciók láthatóak:

```
$ df -h
```

Kimenete:

Filesystem	Size	Used	Avail	Use%	Mounted on
udev	2.7G	4.0K	2.7G	1%	/dev
tmpfs	542M	1.4M	541M	1%	/run
/dev/sdb1	19G	16G	1.6G	92%	/
tmpfs	2.7G	28K	2.7G	1%	/tmp
/dev/sda6	342G	318G	5.9G	99%	/media/data
/dev/sda1	296M	48M	249M	17%	/boot/efi
/dev/mmcblk0p1	30G	3.3G	27G	11%	/media/felhasznalo/RASPFAT

Míg az „lsblk” paranccsal egyszerűbb átlátni a szerkezetét az elérhető partícióknak, addig a „df -h” parancs további információt nyújt, egyértelműbben be tudjuk beazonosítani a telepítésre kiválasztott partíció elérési útját.

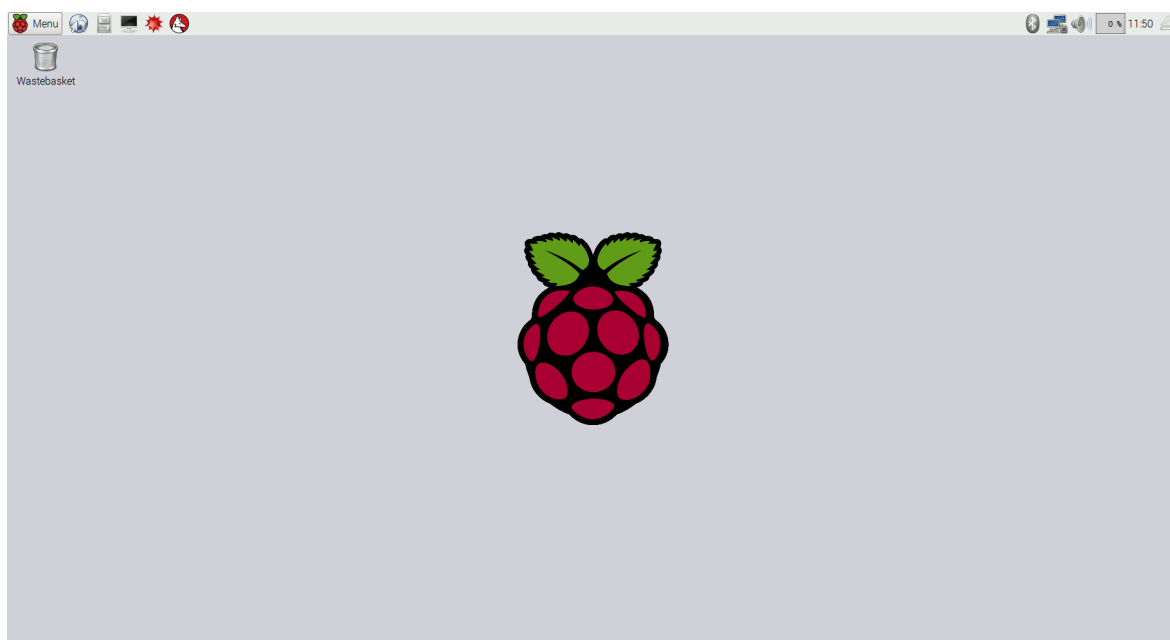
Az img képfájl tartalma az alábbi kód futtatásával másolható a MicroSD kártyánkra:

```
$ sudo dd bs=4M if=/eleresiut/2016-05-27-raspbian-jessie.img  
of=/dev/mmcblk0
```

A „sudo” előtag root jogot biztosít nekünk, a „bs=4M” kapcsoló a blokk méretet határozza meg, az „if=” az „input file” rövidítése, itt kell megadnunk elérési úttal az img képfájlt, az „of=” az „output file” rövidítése, jelen esetben a lemez azonosítót kell megadnunk, annak elérési útjával, ami a „/dev” könyvtár. Fontos megjegyezni, hogy a „dd” parancs az egész lemez

tartalmát felül fogja írni, nincs lehetőség külön partíciót megadni neki. Vegyük észre, hogy a lemez azonosítója „mmcblk0” és az azon lévő partícióé pedig „mmcblk0p1”. Ez rendszerfüggő, lehetséges, hogy „sdd” illetve „sdd1” néven jelennek meg. A másolás végeztével helyezzük be a MicroSD kártyát a Raspberry-n található kártyaolvasóba, és a szükséges perifériák (Tápegység, HDMI monitor billentyűzet, egér, Ethernet kábel vagy Wi-Fi adapter) csatlakoztatása után indíthatjuk a rendszert a számítógép tápegységének konnektorba dugásával.

Az első indítás során a rendszer automatikusan bejelentkezik az előre beállított LXDE asztali környezetbe (3. Ábra)

3. Ábra: Első bootolás után

3.2.2 A „/etc/inputrc”, és a „~/.bashrc” fájlok beállítása

A következőkben viszonylag sokat fogjuk használni a terminált a telepített rendszerünkön, így néhány olyan beállítást mutatok be, amelyek megkönnyíthetik a parancssorban való eligazodást.

Mindenek előtt érdemes tisztázni, hogy a Linux alapú rendszereken a „~” hullámjel az aktuális felhasználó saját könyvtárát jelenti. A saját könyvtár a „/home/felhasznalonev” elérési útvonalon van.

Egy friss rendszer telepítése után első dolgom a „/etc/inputrc” fájl ellenőrzése, hogy tartalmazza-e a következőket, illetve engedélyezve vannak-e:

- A „Ctrl” - „kurzormozgató jobbra/balra nyíl” billentyűkombinációval a szavakhoz vagy

kifejezésekhez való ugrás az aktuális sorban:

```
"\e[1;5C": forward-word  
"\e[1;5D": backward-word  
"\e[5C": forward-word  
"\e[5D": backward-word  
"\e\e[C": forward-word  
"\e\e[D": backward-word
```

- Amennyiben elkezdünk írni karaktereket, a korábban kiadott és azzal kezdődő parancsok léptetése „le” és „fel” nyilakkal. Számomra ez sokkal triviálisabb és könnyebben használható mint a „Ctrl – R” billentyűkombináció, mely szintén a parancselőzmények visszakeresését segíti (melyek a „~/ .bash_history” fájlban vannak eltárolva).

```
"\e[B": history-search-forward  
"\e[A": history-search-backward
```

A Raspbian esetén az első megoldás alaphelyzetben engedélyezve volt, a második segédlet ugyan benne volt az „/etc/inputrc” fájlban, de kettős-kereszt volt előtte, tehát nem volt engedélyezve, de azokat törölve a következő bejelentkezésnél vagy ezen parancs kiadása után lehet is használni:

```
$ bind -f /etc/inputrc
```

Ha nem rendelkezünk „root” joggal egy adott rendszeren, akkor ezeket a beállításokat elhelyezhetjük a „home” könyvtárunkban is a „~/ .inputrc” fájlban.

Ugyancsak érdemes pár szót ejteni a „~/ .bashrc” fájlról. Itt a parancssor különböző viselkedéseit állíthatjuk, akár egy függvényt is definiálhatunk, ami egy parancsként működik, illetve „alias”-okat (egyéni neveket) adhatunk összetett parancsoknak is. Egy „alias” megadása:

```
alias ssh-x='ssh -c arcfour,blowfish-cbc -C -Y -X '
```

Ezután az „ssh-x felhasználonev@domain.nev” parancsot kiadva az fentebb említett összes kapcsolót felhasználva fog indulni az „ssh”, így akár egy grafikus felülettel rendelkező programot is tudunk indítani a távoli gépről, mely a mi képernyőnkön fog megjelenni.

Továbbá álljon itt egy példa arra, hogy ne kelljen megjegyeznünk az összes tömörítő program kapcsolóját (néhány Linux disztribúcióban ez alapbeállítás, pl. Manjaro Linux, mely egy kiváló Arch Linux-ra épülő alapértelmezetten KDE vagy XFCE asztali környezetet futtató disztribúció, ajánlom kipróbálásra):

```

ex ()
{
    if [ -f $1 ] ; then
        case $1 in
            *.tar.bz2)  tar xjf $1    ;;
            *.tar.gz)   tar xzf $1    ;;
            *.bz2)      bunzip2 $1    ;;
            *.rar)      unrar x $1     ;;
            *.gz)       gunzip $1     ;;
            *.tar)      tar xf $1     ;;
            *.tbz2)     tar xjf $1    ;;
            *.tgz)      tar xzf $1    ;;
            *.zip)      unzip $1      ;;
            *.Z)        uncompress $1 ;;
            *.7z)       7z x $1       ;;
            *)          echo "'$1' cannot be extracted via ex()" ;;
        esac
    else
        echo "'$1' is not a valid file"
    fi
}

```

Ezt a néhány sort beillesztve a „~/ .bashrc” fájlba, elég lesz ennyit írni a parancssorba ha ki akarunk tömöríteni egy fájlt helyben:

```
$ ex filenev.rar
```

Természetesen a „~/ .bashrc” fájlban végrehajtott módosítások is a következő bejelentkezés után, vagy a következő parancs kiadása után lesznek aktívak:

```
$ source ~/.bashrc
```

3.2.3 Frissítés és szükséges programok telepítése

A Raspbian rendszer alapértelmezetten létrehoz egy „pi” felhasználót, melynek jelszava „raspberry”. Ezt célszerű megváltoztatni az első indítás után egy egyedi jelszóra a következő paranccsal:

```
$ passwd
```

Debian alapú rendszerek az „apt” csomagkezelőt használják. Megbízható csomagkezelő,

megjelenésekor nagy előnye volt a függőségek nagyszerű kezelése, azonban napjainkban már léteznek gyorsabb és praktikusabb csomagkezelők is (pl. Az Arch Linux csomagkezelője: a „pacman”). Első teendőnk, hogy frissítjük az elérhető csomagok listáját:

```
$ sudo apt update
```

Ez a parancs az „/etc/apt/sources.list” fájlban illetve a „/etc/apt/sources.list.d” könyvtár fájljaiban található címeket ellenőrzi, hogy található-e frissebb csomag a szervereken. Mint azt korábban említettem, a „sudo” előtag biztosítja, hogy „root” jogokkal futtassunk egy parancsot. Amennyiben nem szeretnénk a „sudo” előtagot kiadni, és egymás után sorban „root” jogot igénylő teendőnk akad, akkor kiadhatjuk a „sudo -i” parancsot, és ezt követően „root” jogokkal hajthatunk végre parancsokat „sudo” előtag nélkül. Én a „sudo” használatát részesítem előnyben, mert így könnyen visszakereshetők a kiadott parancsok a „~/.bash_history” állományból („sudo -i” használata esetén a „root-ként” kiadott parancsok a „/root/.bash_history” fájlban lesznek eltárolva).

Nézzük meg, hogy található-e frissítés a rendszerünkhöz:

```
$ sudo apt full-upgrade
```

Ha elérhetőek a jelenleginél frissebb csomagok, akkor a rendszer felkínálja azok telepítését, mindössze egy „Enter”-t kell nyomni.

Nagyszerű előny más típusú operációs rendszerekhez képest, hogy egyetlen sor beírásával tetszőleges számú programcsomagot tudunk telepíteni:

```
$ sudo apt install csomag1 csomag2 csomag3
```

Az „apt” függőség kezelésének köszönhetően, a szükséges további csomagokat automatikusan letölti és telepíti a rendszer. Telepítsük a szükséges programokat az alábbi paranccsal:

```
$ sudo apt install ssh rsync mc htop
```

Az „ssh” és az „rsync” sok Linux alapú operációs rendszerben alapból telepítve van, de biztos ami biztos, kiadhatjuk a parancsot, a már telepített csomagokat ki fogja listázni a rendszer, de nem telepíti őket újra, hacsak nem adjuk meg a „--reinstall” kapcsolót. Értelem szerűen az „ssh” az SSH kapcsolat létrehozásához és kezeléséhez biztosítja a parancsokat, az „rsync” csomag pedig a fájlok szinkronizálásához fog segítséget nyújtani.

Az „mc” csomag a Midnight Commander programot rejti, klasszikus két paneles konzolos fájlkezelő, jól jöhet a rendszer konfigurálása során, valamint tartalmazza az „mcedit” nevű szövegszerkesztőt is, mellyel a kódkiemelésnek köszönhetően könnyebben átláthatjuk a szerkeszteni kívánt szkripteket/konfigurációs fájlokat.

A „htop” program egy konzolos rendszerfigyelő, a rendszerünk által használt erőforrásokat jeleníti meg, és a futtatott programokat listázza.

Az „apt” parancs frissítéskor és telepítéskor a „/var/cache/apt/archives/” könyvtárba tölti le a csomagokat a szerverekről, és ezután kezdi őket telepíteni. Idővel sok frissítés után a korábbi telepítésekből megmaradt csomagok foglalják feleslegesen a helyet. Előnye ezeknek, hogy ha egy frissítés után nem működik az egyik program, akkor könnyedén telepíthető egy korábbi verzió, persze amennyiben nem akadályozza egyéb csomagok függősége. Mindenesetre jó ha tudjuk, hogy a következő paranccsal törölhetőek ezek a fájlok:

```
$ sudo apt-get clean
```

3.2.4 SSH kulcs létrehozása

A szerver amelyről a biztonsági mentést akarjuk végezni, a felhasználó jelszavát fogja kérni parancsok futtatásához. Mivel a szkriptünknek automatikusan kell majd futnia a nap megadott időszakban, nem lesz módunk minden alkalommal megadni a jelszót. Ennek automatizálására létrehozhatunk egy SSH kulcsot, mellyel az adott helyi gépről jelszó beírása nélkül tudunk bejelentkezni.

Ehhez az első teendők, hogy létrehozunk egy SSH kulcsot a helyi gépen:

```
$ ssh-keygen
```

A parancs rá fog kérdezni, hogy hova akarjuk menteni a létrehozandó kulcsot. Alapból az aktuális felhasználói könyvtáron belül a „ssh” könyvtárba kerül „id_rsa” néven. (Megj.: Linux rendszereken ha egy fájl illetve könyvtár neve előtt egy pont szerepel, az azt jelenti, hogy a fájl rejtett. Tipikusan a különböző felhasználók saját könyvtárában kerülnek tárolásra a telepített programok felhasználóra vonatkozó konfigurációs fájljai). Ezt követően megadhatunk egy jelmondatot, amellyel a kulcsunkat használni akarjuk, de ettől most eltekintünk, üresen hagyjuk.

Ha megtörtént a kulcs fájl létrehozása, akkor a helyi gépen a „.ssh/id_rsa.pub” fájlban található azonosítót kell átmásolnunk a szerveren található „.ssh/authorized_keys” fájlba. Minden sor új azonosítót tartalmaz. Ezt a műveletet ellehet végezni manuálisan is, azonban

ehhez a művelethez létezik egy parancs is:

```
$ ssh-copy-id -i ~/.ssh/id_rsa.pub felhasználó@szerverdomain.nev
```

A másolásakor kérni fogja a szerver a jelszavunkat.

A következő bejelentkezést követően már jelszó nélkül be tudunk lépni a szerverre:

```
$ ssh felhasználó@szerverdomain.nev
```

3.2.5 RAID 1 beállítása

A Raspberry Pi tervezése során elsődleges szempont volt a kis fogyasztás, emiatt viszont nem tud több külső merevlemez háttértárat meghajtani USB-n keresztül. Célszerű tehát beruházni egy aktív USB elosztóba, mely külső táp segítségével orvosolja ezt a problémát. Pendrive-ok használata esetén nincs ilyen problémánk, megbízhatóan működik. Amennyiben a kiválasztott háttértárak mérete eltérő, a tömb létrehozásakor automatikusan a legkisebb méretével lesz egyenlő a felhasználható terület.

Nézzük meg, hogy milyen néven tudunk hivatkozni a háttértárainkra. Nagy valószínűséggel „/dev/sda” és „/dev/sdb” lesz a két eszköznév:

```
$ sudo fdisk -l
```

Töröljük a háttértárainkat (opcionális):

```
$ sudo dd if=/dev/zero of=/dev/sda bs=512 count=1 conv=notrunc
```

Hozzunk létre „msdos” típusú partíciós táblát az eszközökön:

```
$ sudo parted /dev/sda mklabel msdos
```

Információ a háttértár állapotáról:

```
$ sudo parted /dev/sda unit s print free
```

Hozzunk létre egy partíciót, mely a háttértár teljes területét igénybe veszi:

```
$ sudo parted -a optimal /dev/sda mkpart primary 0% 100%
```

Célszerű elnevezni a partícionkat:

```
$ sudo e2label /dev/sda1 hitachi500gb
```

Telepítsük a RAID tömb létrehozásához, és kezeléséhez szükséges programcsomagot:


```
$ sudo apt install mdadm
```

RAID 1 tömb létrehozása:

```
$ sudo mdadm -Cv /dev/md0 -l1 -n2 /dev/sd[ab]1
```

A tömb állapotáról információ megjelenítése:

```
$ sudo cat /proc/mdstat
```

RAID 1 tömb partíció fájltypusának megadása:

```
$ sudo mkfs /dev/md0 -t ext4
```

További információt kaphatunk a tömbről:

```
$ sudo mdadm --detail /dev/md0
```

Hozzuk létre a könyvtárat, ahova fel fogjuk csatolni:

```
$ sudo mkdir /media/data
```

A tömb felcsatolása:

```
$ sudo mount /dev/md0 /media/data
```

A csatolási pontot rendeljük hozzá az aktuális felhasználóhoz, és a „users” csoporthoz. Így ha több felhasználó lesz a későbbiekben, akkor elég lesz azokat hozzáadni a „users” csoporthoz az írási jogosultsághoz. A „\$USER” környezeti változó visszaadja az aktuálisan bejelentkezett felhasználót:

```
$ sudo chown $USER:users /media/data
```

Állítsuk be a jogosultságokat a létrehozott könyvtárnak, hogy a tulajdonos és a „users” csoportba tartozó felhasználók tudjanak olvasni, írni a könyvtárba, és legyen futtatási joguk:

```
$ sudo chmod 775 /media/data
```

Miután meggyőződünk róla, hogy megfelelően működnek a fájlműveletek, véglegesítsük a beállításokat, hogy újraindítás után is elérhető legyen az előbb létrehozott tárterület. Illesszük be a következő sort az „/etc/fstab” fájlba, mely definiálja a bootoláskor csatolandó partíciók csatolási helyét, fájltypusát, csatolási tulajdonságait, és a fájlrendszer ellenőrzésének gyakoriságát:

```
$ sudo nano /etc/fstab
```

```
/dev/md0      /media/data   ext4          defaults,noatime    0      0
```

Problémát jelenthet a következő indításnál, hogy a Raspberry túl gyorsan bootol be, mielőtt életre kelne a RAID tömbünk. Ennek a kivédésre építsünk be egy kis várakozási időt a bootidőbe az alábbi módon:

```
$ sudo nano /boot/cmdline.txt
```

És a sor legvégére szúrjuk be a következőt:

```
rootdelay=5
```

3.2.6 Szövegszerkesztők

A script-eket célszerű olyan fájl szerkesztőben írni, ami a különböző parancsok és környezetük szövegkiemelését elvégzi. Ilyen pl. grafikus felületen a GTK alapú „Geany”, a QT widget rendszerre alapuló „kate”, egy új fejlesztésű program a „CudaText”, melyhez elérhető Qt és GTK alapú változat is, illetve parancssorban az „mcedit”, mely általában az „mc” („Midnight Commander” - kétpaneles fájlkezelő) csomagban található Linux rendszereken. Nem csak tetszetősebb így a kód, de sok hibát kiküszöbölhetünk segítségükkel. A legtöbb Linux alapú disztribúcióban a „nano” konzolos szövegszerkesztő telepítve van, azonban ennek a kódkiemelése nem minden esetben alapbeállítás. Ha távoli gépen levő kódot szeretnénk szerkeszteni, érdemes kipróbálni a „Krusader” kétpaneles QT alapú fájlkezelő beépített szerkesztőjét, melyet az „F4” billentyűvel lehet elérni a szerkesztendő szöveges állomány kijelölése közben. Ennek előnye, hogy az ssh-n keresztül csatlakozott rendszeren („fish://” előtagot használva az elérési útvonalban) a megnyitott fájlt elég menteni, és a változás azonnal megtörténik a távoli fájlrendszeren is. Erre másik mód, ha „sshfs” program segítségével felcsatoljuk a szerver fájlrendszerét egy megadott útvonalra. Ezt elmenthetjük a „/etc/fstab” állományba a RAID tömb kiépítésénél mutatott módon, és ezt követően gyakorlatilag úgy fog viselkedni rendszerinduláskor a távoli fájlrendszer, mintha a saját gépünkön lennének az adatok (megfelelő adatkapcsolati sebesség esetén). Meg kell említenünk továbbá a „vi” szövegszerkesztőt, amely a gyakorlottabb programozók kedvelt környezete, gyorsbillentyűk segítik a tempós munkát, hátránya azonban, hogy használatának elsajátítása türelmet és időt igényel.

3.3 A mentést végző szkriptek általános tárgyalása

Kétféle biztonsági mentést fogok részletesen bemutatni. A lényege mind a kettőnek, hogy legyen visszamenőleg napi mentésünk, heti mentésünk, és további éves mentések. A napi és heti mentések számát korlátozzuk egy konstanssal, melynek beállítása a fájl elején történik meg. A két megoldás közti különbség, hogy az egyik teljes mentést hajt végre, míg a másik inkrementális mentés lesz. Az első megoldást olyankor célszerű alkalmazni, amikor egy állományból áll a menteni kívánt adat. A mi esetünkben ez igaz a weboldalunk MySQL adatbázisára, mindössze néhány MByte, és nem változik napi rendszerességgel sem. A másik példa egy inkrementális mentést fog végrehajtani, ez a cég honlapjának egyéb fájljait fogja szinkronizálni, valamint a helyi hálózaton a fontosabb állományok biztonsági mentése is ezzel a módszerrel lesz megoldva. A teljes mentés során új fájlok jönnek létre. Az inkrementális mentés esetén hardlink-ekkel hivatkozunk a változatlan fájlokra. A hardlink-ek esetén pl. ha „a” fájlhoz társítunk egy „b” hardlink-et, akkor az „a” fájl törlése esetén a „b” elérhető marad, az adat nem törlődik a partíciós táblából, csupán ezután egyedül a „b” mutat majd rá. Softlink alkalmazásnál az „a” fájl törlése után a „b” linken nem lesz elérhető az eredeti fájlunk.

A szkriptünk állhatna egyetlen sorból is, és cron-al ütemezve minden nap, az adott időben létrehozhat egy a mentés dátumával és pontos idejével jelzett fájlt egy távoli serveren, és szinkronizálhatja a helyi gépre. Ez rövid ideig megoldhatja a biztonsági mentést, illetve bizonyos esetekben, mikor 2 mentés között sok idő telik el, akkor nincs szükség tovább bonyolítani a dolgokat. Ha azonban sok évig fut a szkriptünk, akkor célszerű rendszerezni a megkapott mentéseket, és a tárhelyigényt is figyelembe véve csak akkor mentsük új példányát az állománynak, ha annak mérete eltér a korábbitól. A rendezés mértéke igény függő, én a következők szerint csoportosítom a mentéseket: 3 mappába történik a mentés attól függően, hogy melyikben milyen gyakorisággal kerül újabb mentés. Ezek a mappák: „daily”, „weekly” és „yearly”, melyek rendre a napi, heti és éves mentéseket fogják tartalmazni. A készítendő scriptben a napi mentésnél fontos megjegyezni, hogy ha változik a fájl tartalma, akkor készül mentés a script minden egyes futtatásakor, függetlenül attól, hogy a mai nap már készült egy mentés. Ennek az az előnye, hogy a script-et tetszőleges időben futtatva az aktuális állapotról ad egy biztonsági mentést. Ez hasznos lehet ha munka közben szeretnénk az aktuális állapotról egy mentést egy-egy nagyobb változtatás előtt. Akár egy parancsikont és készíthetünk a script-hez, vagy gyorsbillentyűt is rendelhetünk hozzá. A heti és éves mentések során csak akkor készül újabb mentés, ha változott a mentés tárgya a legutolsó mentéshez képest, és a soron következő héten, évben járunk. Ha feltételezzük, hogy minden nap történik változás a mentendő adatokban,

és minden reggel 8-kor történik egy mentés, a napi mentések tárolására szánt könyvtárban a legutolsó konstansban meghatározott darabszámú napról lesz mentés, a heti mentéseket tároló mappában minden hétfő reggeli mentés lesz szintén a meghatározott számban, az éves mappában pedig január 1-ei mentések lesznek minden évről, kivéve az első évet, akkor az üzembe állítási dátummal lesz egy kezdő mentés.

A teljes mentés lépései címszavakban:

- a) változók és konstansok deklarálása
- b) sql fájl generálása mysqldump-al, fájlinformációk mentése
- c) elérési utak ellenőrzése, szükség esetén létrehozása
- d) fájlinformációkat kiíró függvények
- e) letöltő függvény
- f) felesleges régi mentéseket törölő függvény
- g) összehasonlító függvény (napi, heti és éves mentésekhez)
- h) összehasonlító függvény meghívása napi, heti és éves mentésekre
- i) ideiglenes fájlok törlése

Inkrementális mentés felépítése:

- a) változók és konstansok deklarálása
- b) elérési utak ellenőrzése, szükség esetén létrehozása
- c) fájlok szinkronizálása
- d) másoló függvény
- e) felesleges régi mentéseket törölő függvény
- f) összehasonlító függvény (napi, heti és éves mentésekhez)
- g) összehasonlító függvény meghívása napi, heti és éves mentésekre

Először a teljes mentést fogom ismertetni, és azt követően tárgyalom a lényegi különbségeket az inkrementális mentéshez képest.

3.4 Teljes mentés

3.4.1 SSH, script futtatás

Ha rendelkezünk felhasználói névvel és jelszóval az adott (web)szerverre, akkor SSH-n keresztül tudjuk elvégezni az adatbázisról a mentést következő paranccsal:

```
$ ssh felhasznalo@szerverdomain.nev "mysqldump -uadatbazisfelhasznalo  
-padatbazisjelszo adatbazisnev > /eleresiut/filenev.sql"
```

A dupla idézőjelek között megadott parancs fog lefutni a szerveren az azonosítást követően, mely az SSH kulcs szerverre másolása után automatikusan megtörténik. A „mysqldump” parancs a megadott adatbázis teljes mentését listázza. Linuxon egy program szöveges kimenetét a „>” karakterrel tudjuk lementeni egy szöveges fájlba. Amennyiben újra lefuttatjuk a parancsot, a korábbi fájl felülírásra kerül. Ha a „>” karakterekkel végezzük az átirányítást, akkor abban az esetben ha már létezik a cél fájl, akkor a meghívott program kimenete hozzáfűződik a szöveges fájl végéhez.

Érdekesség, hogy a felhasználói nevet és a jelszót a „-u” és „-p” kapcsolók után szóköz nélkül kell megadni.

Amennyiben fenti parancsot rendszeres időközönként szeretnénk futtatni, célszerű egy script fájlban, eltárolni. Általánosságban a Bash vagy egyéb shell script-eken értelmezett parancsokat futtató állományokat „.sh” kiterjesztéssel szokták ellátni. A kettős kereszttel kezdődő sor általánosságban megjegyzésnek minősül, de kivételt képez a fájl első sora, amiben annak a parancsértelmezőnek az elérési útját adjuk meg, amivel szeretnénk futtatni a script-ben használt algoritmusokat, parancsokat. Bash esetén ez így fog kinézni:

```
#!/bin/bash
```

Ez után egy új sorban következhet az előzőekben említett „ssh” parancs, és el is menthetjük a fájlunkat. Tanácsos, a szöveges fájlt egy üres sorral zárni - ez általánosságban igaz Linux környezetben.

A script fájl elmentése után, adhatunk a fájlnak futási jogot, pl. ha ütemezve akarjuk futtatni. Ennek megadása nem feltétlen szükséges, a parancssorban így is tudjuk futtatni a Bash szkriptet (amennyiben ilyen módon adjuk meg a használni kívánt parancsértelmezőt, akkor a legelső sorban megadott elérési úton található parancsértelmezőt figyelmen kívül hagyja a gép):

```
$ bash scriptnev.sh
```

Vagy ha futtathatóvá szeretnénk tenni az állományt akkor:

```
$ chmod +x scriptnev.sh
```

És futtatáshoz:

```
$ ./scriptnev.sh
```

Ebben az esetben a „pont” az előre per jel előtt arra a mappára hivatkozik, amelyikben jelenleg vagyunk. A „./” karakterek elhagyása esetén a rendszer a PATH környezeti változóban eltárolt elérési útvonalakon fogja keresni a futtatandó állományt.

3.4.2 Rsync, cron

A korábban leírt ssh paranccsal generáltunk egy „sql” kiterjesztésű fájlt, mely tartalmaz egy SQL adatbázis mentést. Ezt a fájlt a következő paranccsal a gépünkre tudjuk „szinkronizálni”:

```
$ rsync -HavXx  
"felhasznalo@szerverdomain.nev:/eleresi/ut/adatbazis_backup_$datum.sql"  
"/helyi/eleresi/ut" --progress
```

Az „rsync” parancs opcióit mint általában minden parancsnek az „rsync --help” futtatásával megtekinthetjük. Jelen esetben a következőket használtam:

- H – hard linkek megőrzése
- a – archív mód
- v – bővebb információ az előrehaladásról
- X – a kiterjesztett attribútumok megtartása
- x – fájlrendszerek közötti kompatibilitás
- --progress – aktuális állapot mutatása átvitel közben

Amennyiben bővebb információt akarunk megjeleníteni az egész másolás állapotáról, és nem csak az adott szinkronizálandó fájlról, akkor használhatjuk a „--progress” kapcsoló helyett a „--info=progress2” kapcsolót is.

Ha szeretnénk egy mentést végezni pl. minden munkanap, 15:30-kor, azt a „cron” beállításával érhetjük el. A „crontab” parancs kiadásával írjuk be az utolsó sorba:

```
30 15 * * 1-5 /eleresi/ut/scriptnev.sh
```

A cron konfigurációs fájl felépítése a következőképp alakul: az első elem a perc, a második az óra, harmadik a nap, majd a hónap és a hét napja. Ezt követően kell megadni a futtatni kívánt

script elérési útját és nevét. Az időpontoknál ha konkrét értéket adunk, meg, akkor minden olyan előforduláskor lefut a szkriptünk. Pl. ha így kezdődik a sorunk: „30 * * * *” akkor minden óra 30 perckor, azaz óránként. A hét napját is számokkal jelöljük, intervallum megadásával lehet hivatkozni pl. az esetünkben használt munkanapokra. Ha pl. negyed óránként kívánjuk futtatni a parancsot, akkor azt így tehetjük meg, vesszőkkel elválasztva felsorolva az futtatni kívánt percekét:

```
0,15,30,45 * * * * /eleresi/ut/scriptnev.sh
```

Vagy rövidebben, megadva, hogy hány percenként fusson a script:

```
*/15 * * * * /eleresi/ut/scriptnev.sh
```

Ahhoz, hogy a parancs fusson, a fent említett módon futási jogot kell adni a szkriptnek.

3.4.3 Változók és konstansok megadása

Következő lépésként adjuk a szkriptünkhöz azt a sort, ami a „\$datum” változó helyére beilleszti a ma napi dátumot:

```
#!/bin/bash
datum="$(date +%Y%m%d_%H%M' )"

ssh felhasználó@szerverdomain.nev "mysqldump -uadatbazisfelhasználó
-padatbazisjelszo adatbazisnev > /eleresiut/adatbazis_backup_$datum.sql"
rsync -HavXx
"felhasználó@szerverdomain.nev:/eleresiut/adatbazis_backup_$datum.sql"
"/helyi/eleresiut" --progress
```

A „date” parancs visszaadja a pontos időt és dátumot. A zárójelek közti részt futtatva megkapjuk a mai dátumot, és egy aláhúzást követően a jelenlegi időt. A „\$datum” kifejezés visszaadja a „datum” változóban tárolt értéket. Használatára ügyelni kell, ha pl. így kívánnánk hivatkozni egy fájlra, melynek a nevének kezdetét egy változóból adjuk, akkor annak nem várt következménye lehet:

```
/eleresiut/$datum_adatbazis_backup.sql
```

Ez esetben egy „datum_adatbazis_backup” nevű változóra hivatkozunk. A helyzet egyértelműségének kedvéért kirakhatjuk a határoló kapcsos zárójeleket:

```
/eleresiut/${datum}_adatbazis_backup.sql
```

Ajánlott a script elején, vagy egy másik állományban (Sourcing fejezet, 39. oldal) elhelyezni azokat a konstansokat/változókat, melyek módosításra kerülnek ha szkriptünket más

környezetben akarjuk felhasználni. Érdemes konstansnak deklarálni azokat a változókat, melyek a program futása során nem vesznek fel újabb értéket. Ezt a „readonly” előtaggal nyomatékosíthatjuk. Pl.:

```
#!/bin/bash
# Szerver és azon levő adatbázis címének, felhasználó nevének és a szerveren
# lévő ideiglenes elérési út megadása
readonly SERVER_LOGIN="felhasznalo@szerverdomain.nev"
readonly SERVER_PORT="23"
readonly SERVER_TEMP_PATH="/home/felhasznalo/sqltmp/"
readonly DB_USER="root"
readonly DB_NAME="mysql"
readonly DB_PASS="MySQLP4ssWord"

# Helyi ideiglenes elérési út
readonly LOCAL_TEMP_PATH="/tmp"
readonly DATE_TODAY="$(date +%Y%m%d_%H%M)"

ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "mysqldump -u$DB_USER -p$DB_PASS $DB_NAME >
${SERVER_TEMP_PATH}${DB_USER}_backup_$DATE_TODAY.sql"
rsync -HavXx -e "ssh -p $SERVER_PORT" $SERVER_LOGIN:${SERVER_TEMP_PATH}${
DB_USER}_backup_$DATE_TODAY.sql ${LOCAL_TEMP_PATH} --info=progress2
new_backup_size=$(ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "stat -c %s $
${SERVER_TEMP_PATH}${DB_NAME}_backup_$DATE_TODAY.sql")
new_backup_md5=$(ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "head -n -1 $
${SERVER_TEMP_PATH}${DB_NAME}_backup_$DATE_TODAY.sql | md5sum" | awk
'{ print $1 }')
```

A „stat -c %s fájlnev” paranccsal megkapjuk a hivatkozott fájl méretét byte-ban. Az md5 generálásnál fontos megjegyezni, hogy MYSQL adatbázis mentés esetén a generált „sql” kiterjesztésű fájlok utolsó sora mindig az adott mentés aktuális ideje. Emiatt két különböző időben változatlan adatbázisról készült mentés két különböző generált md5 hash-t fog jelenteni, így az összehasonlításuk nem lehetséges. Ennek kiküszöbölése érdekében az md5 hash-t az utolsó sor nélkül generálom a mentésekről. A „head -n -1 fájlnev” parancs kimenetét „pipe”-on keresztül („|” karakter) átadjuk az „md5sum” parancsnak, és az abból származó kimenetnek az első tagját mentjük el a változóba (önmagában futtatva az md5sum parancsot, megadja az paraméterként megkapott fájl md5 hash értékét, és utána a fájlnevet; utóbbit azért, mert több fájl is megadható egyszerre).

Az a könyvtár, ahol a futó script van, a „dirname” parancs segítségével határozható meg. Amennyiben a futó script állomány nevére vagyunk kíváncsiak, akkor a „basename” parancsot

kell alkalmaznunk. Mind a két eszközt a „Coreutils - GNU core utilities” tartalmazza.[8]

```
# Az aktuális elérési út tárolása
readonly LOCAL_BACKUP_PATH="$( cd "$(dirname "$0")" ; pwd -P )"
```

3.4.4 Elérési utak ellenőrzése, szükség esetén létrehozása

A könyvtárak létrehozása a „mkdir -p /elérésiút/könyvtárnév” paranccsal történik. A „-p” kapcsoló gondoskodik arról, hogy ha nem létezne a könyvtár, akkor alkönyvtárakkal együtt létrehozza. Amennyiben a könyvtár létezik, érintetlenül hagyja azt.

```
# Elérési utak biztosítása a mentések számára
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/daily"
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/weekly"
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/yearly"
```

3.4.5 Fájlinformációkat kiíró függvények

A függvények működése értelemszerű. A helyi fájlok vizsgálata során többször is meghívásra kerül a méret és md5 hash lekérdező parancs, ezért szükséges függvényként deklarálni őket. Az „echo” parancs „-e” kapcsolója biztosítja, hogy a konstansként deklarált színek megjelenítésre kerüljenek. Az „\${NC}” jelölés a „no color” kifejezésre utal.

```
# Függvény, mely kiírja a képernyőre a friss mentés méretét és md5 hash értékét
function get_new_backup_data {
    echo -e "A friss mentés (${DB_NAME}_backup_$(date +%Y-%m-%d).sql) mérete: ${BLUE}$new_backup_size ${NC}byte,"
    echo -e "md5 hash értéke: ${BLUE}$new_backup_md5 ${NC}"
}
```

```
# Függvény, mely visszaadja az paraméterként megadott file méretét
function get_file_size {
    echo "$(stat -c %s $1 2>/dev/null )"
}
```

```
# Függvény, mely visszaadja az paraméterként megadott file md5 hash értékét
function get_file_md5 {
    echo "$(head -n -1 $1 | md5sum | awk '{ print $1 }')"
}
```

```
# Függvény, mely kiírja a képernyőre a legutolsó mentés méretét és md5 hash értékét
```

```
function get_old_backup_data {
    echo -e "\nAz utolsó helyi $1 mentés ($file_latest_local) mérete: ${BLUE}
$(get_file_size $file_latest_local) ${NC}byte,"
    echo -e "md5 hash értéke: ${BLUE}$(get_file_md5 $file_latest_local) $
${NC}"
}
```

3.4.6 Letöltő függvény

A „set -e” parancs biztosítja, hogy hibás „rsync” parancs futás esetén a script ne folytatódhasson. A letöltő függvény először egy ideiglenes könyvtárba szinkronizálja a biztonsági mentést. Azért választottam ezt a megoldást, mert a napi, heti, éves mentések közül, lehet hogy csak az egyik, vagy csak kettő fog lefutni, és így az rsync futására biztosan csak egyszer lesz alkalom, ezt követően másolás „cp” paranccsal kerül helyére a mentés.

Függvény, amely letölti a backupot az ideiglenes mappába

```
function download_backup {
    # Képernyőre írjuk az új mentés adatait
    get_new_backup_data
    echo -e "${BLUE}Új backup mentése a $1 mappába${NC}"
    if [ ! "$(ls ${LOCAL_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_$(date +%Y%m%d).sql 2>
/dev/null)" ]; then
        # Ha az rsync parancs hibával áll le, akkor a script futtatása
        megállítva
        set -e
        # Szinkronizálás a helyi ideiglenes könyvtárba
        rsync -havXx -e "ssh -p $SERVER_PORT" $SERVER_LOGIN:$
${SERVER_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_$(date +%Y%m%d).sql ${LOCAL_TEMP_PATH}
--info=progress2
    fi
    # Az ideiglenes könyvtárból az aktuálisba másolás
    cp ${LOCAL_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_$(date +%Y%m%d).sql ./
    echo -e "${GREEN}Új backup mentve a $1 mappába.${NC}"
}
```

3.4.7 Felesleges régi mentéseket törölő függvény

A script elején definiáljuk a napi és heti mentésekre vonatkozó maximális tárolt biztonsági mentés számot.

```
# A maximálisan tárolni kívánt napok és hetek száma
readonly DAYS_TO_STAY=7
readonly WEEKS_TO_STAY=8
```

A „remove_oldies” meghívás úgy történik, hogy paraméterként megadjuk ezt a konstanst.

```
# Függvény, mely törli $1 változóban definiált értéket meghaladó mentést
function remove_oldies {
    number_of_rows=$(wc -l < idorend)
    if [[ $number_of_rows -gt $1-1 ]]; then
        toremove=$(tail -n+7 idorend | head -n1)
        rm $toremove
        echo -e "${RED}Régi mentés törölve a daily mappából: $toremove$
{NC}"
    fi
}
}
```

3.4.8 Összehasonlító függvény (napi, heti és éves mentésekhez)

A script lényegi része. A függvény összehasonlítja az paraméterként megkapott mentés típusának megfelelő könyvtárban lévő, már meglévő legutolsó mentést a frissen elkészült mentéssel. Az összehasonlítás először fájl méret alapján történik. Amennyiben a fájl méret egyezik, akkor sor kerül az md5 generálásra, és összehasonlításra. Azért alkalmaztam két lépcsős összehasonlítást, mert a fájl méret nagy számítási igény nélkül vizsgálható, és amennyiben különbözik, már indulhat is a mentés, nem szükséges generálni így minden esetben md5 hash-t, amely hosszadalmas és számítási kapacitást igénylő feladat lehet, ha a tárolni kívánt adatbázisunk mérete megnőne.

A heti mentések esetén vizsgáljuk a már meglévő mentést, hogy hanyadik héten történt. Ezt a fájl névből határozom meg. A fájl név első része az adatbázis neve, ami változhat ha máshol alkalmazom a függvényt. Hogy ez ne jelentsen bonyodalmat, az évet, hónapot és napot a fájl névből hátulról számolom. A „\${#változó}” kifejezés megadja a hivatkozott változó karakterhosszát, ebből kivonom a hátulról számolt pozíciót, és kettősponttal elválasztva megadom, hogy hány karaktert akarok kivágni a fájl névből. Miután rendre megvan az év, hónap, nap, kötőjellel elválasztva megadom a „date” parancsnak mint aktuális dátum, és „%V” karakterekkel jelzem, hogy az adott dátumhoz tartozó hét sorszámát adja vissza.

```
# Függvény, mely eldönti, hogy szükséges-e menteni, és amennyiben igen,
végrehajtja a $1 értéken kapott könyvtárra
function check_backup {
    cd "$LOCAL_BACKUP_PATH/$1"
    # Fététel, mely vizsgálja, hogy létezik-e már mentés
    if [ ! "$(ls $LOCAL_BACKUP_PATH/$1/${DB_NAME}_backup_* 2> /dev/null)" ];
then
        echo -e "${BLUE}\nElső mentés a $1 mappába:${NC}"
        download_backup $1
    fi
}
```

```

else
    # Az "idorend" fájlba létrehoz egy listát csökkenő időrendbe a
    mentések fájlneveiből
    ls ${DB_NAME}_backup_* -1 | sort -r > idorend
    # Eltárolja a legutolsó meglévő mentés nevét
    file_latest_local=$(tail -n+1 idorend | head -n1)
    # Feltétel, mely először fájl méret alapján vizsgál, majd ha az
    egyezik, md5 hash alapján hasonlítja össze a legutolsó és a legújabb
    mentést
    if [[ "$new_backup_size" == "$(get_file_size $file_latest_local)" &&
"$new_backup_md5" == "$(get_file_md5 $file_latest_local)" ]]; then
        echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1 mappában (azonos
md5 hash).${NC}"
    else
        case $1 in
            "daily")
                # Ha új mentés készül, akkor képernyőre írjuk a
                legutolsó mentés adatait
                get_old_backup_data $1
                download_backup $1
                remove_oldies $DAYS_TO_STAY
                ;;
            "weekly")
                # A ${#VALTOZO} kifejezés megadja a változó
                karakterhosszát, mert különböző hosszúságú lehet az adatbázis nevének
                hossza, amivel a fájl név kezdődik
                year_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
17:4}
                month_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
13:2}
                day_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
11:2}
                week_latest=$(date --date="$year_latest-$month_latest-
$day_latest" +"%V")
                if [[ $(date +%V') != $week_latest ]]; then
                    get_old_backup_data $1
                    download_backup $1
                    remove_oldies $WEEKS_TO_STAY
                else
                    echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1
mappában (még nincs következő hét).${NC}"
                fi
                ;;
            "yearly")
                year_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
17:4}

```

```

        if [ "$(date +%Y)" != "$year_latest" ]; then
            get_old_backup_data $1
            download_backup $1
        else
            echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1
mappában (még nincs következő év).${NC}"
        fi
    ;;
esac
fi
fi
}

```

3.4.9 Összehasonlító függvény meghívása napi, heti és éves mentésekre

A „check_backup” függvény meghívása, paraméterként megadjuk rendre a „daily”, „weekly” és „yearly” szavakat, melyek alapján fogja vizsgálni a függvény, hogy melyik mentést szükséges elvégezni.

```

# Napi, heti, éves mentések ellenőrzése és végrehajtása
check_backup daily
check_backup weekly
check_backup yearly

```

3.4.10 Ideiglenes fájlok törlése

A script végére marad a helyi és a szerveren levő ideiglenes fájlok törlése:

```

# A helyi ideiglenes mentés törlése a lemezről (hibaüzenet
figyelmen kívül hagyásával, ha nem készült mentés)
rm ${LOCAL_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql 2> /dev/null
# A szerveren lévő ideiglenes fájl törlése
ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "rm ${SERVER_TEMP_PATH}$
${DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql"

```

3.5 Inkrementális mentés

Az inkrementális mentés során a szinkronizáció előrébb kerül, és a korábbi állapothoz képest szinkronizált fájlok számát elmentjük egy változóba. A későbbiekben ez lesz az elsődleges szempont, hogy létrehozzunk-e új másolatot. A „--delete” kapcsoló hatására a helyi példányban törlésre kerülnek azok a fájlok, amik a szerveren lévő változatban eltávolításra kerültek idő közben. A „--stats” kapcsolóval generálunk egy riportot, melyből kinyerhetjük

többek között, hogy hány fájl került letöltésre. Ez átirányítjuk egy szöveges állományba.

```
# Szinkronizálás
rsync -HavXx --delete -e "ssh -p $SERVER_PORT" $SERVER_LOGIN:${SERVER_PATH} $
{LOCAL_BACKUP_PATH}/alpha --info=progress2 --stats > $
{LOCAL_BACKUP_PATH}/rsyncstats.txt
# Szinkronizált fájlok számának tárolása
transferred_files=$(awk '/Number of regular files transferred/{print $NF}' $
{LOCAL_BACKUP_PATH}/rsyncstats.txt)
echo -e "${BLUE}Szinkronizált fájlok száma: $transferred_files${NC}"
```

A másodlagos vizsgálati szempont a korábban mentett és a frissen szinkronizált mentés közötti különbség. Hasonló módon mint a teljes mentés során az md5 hash számolásnál, itt a „diff -r könyvtár1 könyvtár2” parancs futtatásának a számításigénye lényegesen megnőhet, ha nő a mérete a mentendő adatnak, ezért van szükség először vizsgálni egy kevésbé számítás igényes adatot, amiből kiderülhet, hogy a mentés elkezdődhet.

```
# Feltétel, mely először a szinkronizált fájlok számát vizsgálja, majd a két
könyvtár közötti különbséget
if [[ $transferred_files = 0 && ! $(diff -r $dir_latest_local $
{LOCAL_BACKUP_PATH}/$BACKUP_DIR) ]]; then
    echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1 mappában.${NC}"
```

Mivel a szinkronizáció már a script futásának elején megtörténik, ezt követően már csak másolnunk kell a mentést, méghozzá a „cp -al” parancssal, mely hardlink-eket hoz létre, így csak azok az újonnan szinkronizált fájlok fognak újabb tárterületet foglalni, és azok is csak egy helyen lesznek fizikailag.

```
cp -al ${LOCAL_BACKUP_PATH}/$BACKUP_DIR/* $LOCAL_BACKUP_PATH/$1/$DATE_TODAY
```

A script végén elmaradt az ideiglenes fájlok törlése is. Egy aktuális másolat mindig elérhető marad az „alpha” könyvtárban, ehhez fog viszonyítani a következő szinkronizáláskor a script.

4. EREDMÉNYEK ÉS TOVÁBBI FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK

Szakdolgozatom eredményeképp megvalósításra került a munkahelyemen egy állandóan üzemelő, mégis kis fogyasztású számítógépes mentési rendszer. Az adatokat tetszőleges időben elértem, és újabb másolatokat hozhatok létre munka közben. Akár okostelefonon is létre hozhatok egy ikont, mely elindít egy mentést (pl. JuiceSSH, vagy SSH button nevű androidos programokkal).

További fejlesztési lehetőségeket rejt magában a megírt Bash script. Az alábbiakban említem a dolgozatomban nem vagy csak érintőlegesen tárgyalt részeket, melyek a későbbiekben támpontot nyújthatnak egy esetleges továbbfejlesztéshez.

4.1 Sourcing

Jelen esetben a script olvashatóságát növeli ha egyetlen állományt kell áttekinteni. De a futtató környezettől függő konstansokat megadni a script fájl elején, nem minden esetben ajánlott, pl. ha jelszavakat/érzékeny adatokat is kell tárolni. Illetve abban az esetben, ha a script túl sok sorból áll, az olvashatóságot pont az segíti, ha szétdaraboljuk az állományt, és később a megfelelő helyen meghívjuk az adott részt.

Ezt kétféle képpen tehetjük meg:

- A scrit-ben a szükséges helyen futtatjuk a kívánt állományt. Ebben az esetben úgy kell elképzelnünk, hogy nyílik egy új shell, és azon belül lefut a kívánt script, a kimenetét pedig átadja a meghívott helyen. (pl. ha a meghívott script-ben könyvtárt váltunk, ez nem lesz hatással a meghívó script aktuális pozíciójára)
- A „source” (vagy pont és egy szóköz karakter, mely a POSIX szabvány) előszóval hivatkozunk az állományra, ebben az esetben úgy viselkedik a meghívott script, mintha a meghívó része lenne. Ilyenkor a meghívott script-ben elvégzett változások hatással vannak a meghívó környezetére is. (pl. ha a meghívott script-ben könyvtárt váltunk, ugyanaz a könyvtár lesz az aktuális pozíciója a meghívó script-nek is a meghívás után)

4.2 Tömörítés

Miután megvan a teljes mentés során keletkező adatbázist leíró fájl, tömöríthetjük másolás előtt így a tárolás helytakarékosabb lesz. A korábbiakban tárgyalt „xz” tömörítőt a következőképp használhatjuk az említett 2-es tömörítési mértékkel (a „- -threads=0” opcióval tudjuk kihasználni ha a gépünk többmagos processzorral rendelkezik, enélkül a tömörítés csak

egy szálon zajlik):

```
$ xz -2v --threads=0 tomoriteni-kivant-file.dat
```

Kitömörítéshez pedig:

```
$ unxz tomoritett-file.dat.xz
```

A végleges script-ben a tömörítéstől eltekintek, melynek oka, hogy a MYSQL adatbázis mentésekor a generált fájl utolsó sora tartalmazza a mentés idejét, így az md5 hash generálásakor figyelmen kívül hagyom az utolsó sort. Amennyiben tömörítve lenne az állomány akkor minden egyes ellenőrzéskor ki kellene tömöríteni, vagy másik opció lenne a fájl-ból lecsípni az utolsó sort, de mivel jelenleg az adatbázis fájlok nem foglalnak nagy méretet az én esetenem, így nem okoz gondot a tömörítés hiánya és így megmaradhat az „mysqldump” által generált fájl az eredeti formában. Amennyiben más jellegű adatok kerülnek mentésre, úgy egyszerűen implementálható a tömörítés elvégzése a fent említett parancs beszúrásával az „rsync” parancs elé.

4.3 Titkosítás

Titkosíthatjuk is a mentet fájljainkat, így ha netán rossz kezekbe kerülne, akkor se tudjanak egykönnyen hozzáférni a fájlban tárolt adatokhoz. Az „rsync”-nek köszönhetően viszonylag biztonságosan tudjuk adatainkat szinkronizálni, de ha kifejezetten érzékeny adatokat másolunk két távoli számítógép között, akkor nem árt az óvatosság. A titkosítás bevezetésekor érmes figyelembe venni, hogy amennyiben a titkosítandó dokumentum nagy méretet ér el, akkor a titkosítási folyamat elég számításigényes tud lenni. Mivel a végső script egy viszonylag gyenge hardveren fog futni, így a titkosítás a végleges script-be nem került bele, de annak módját az alábbiakban ismertetem:

A titkosítást az „openssl” parancs segítségével tudjuk elvégezni. Először hozzunk létre egy állományt, mely tartalmazza a titkosítás feloldásához szükséges kódot:

```
$ echo -n "M1ntaN4gyonT1tkosEsHosszuKulcs" > kulcs.txt
```

Ezt követően ezen kulcs felhasználásával tudjuk titkosítani az állományunkat a következő módon:

```
$ openssl enc -aes-256-cbc -pass file:kulcs.txt < titkositasra-varo-allomany.dat > nagyon-titkos-adat.dat
```

Innentől kezdve a „nagyon-titkos-adat.dat” állományunkat fogjuk másolni távoli és helyi

gépek között. Célszerű a „kulcs.txt” fájlt külön úton küldeni, pl. e-mailben, pendrive-on. További biztonságot nyújthat, hogyha a „kulcs.txt” állományt is titkosítjuk az „openssl” által létrehozott jelmonddal. Ehhez létre kell hoznunk egy kulcsot (ezt a két parancsot csak egyszer kell kiadni):

```
$ openssl genrsa -out key.pem 2048
```

```
$ openssl rsa -in key.pem -out key-public.pem -outform PEM -pubout
```

Elészült a „key.pem” és a „key-public.pem” állomány. A „kulcs.txt” állományunkat a publikus kulccsal tudjuk titkosítani:

```
$ openssl rsautl -encrypt -pubin -inkey key-public.pem < kulcs.txt >
enc.key.txt
```

Ha ezt a módot választjuk, akkor 3 fájlt kell eljuttatni a cél gépre, ahol a visszafejtés megtörténhet: a „nagyon-titkos-adat.dat”, az „enc.key.txt” és a „key.pem”. Ahhoz, hogy megkapjuk a távoli gépen az eredeti állományt a következőket kell futtatni. Először visszafejtjük a titkosított jelmondatot a magán kulccsal:

```
$ openssl rsautl -decrypt -inkey key.pem < enc.key.txt > kulcs.txt
```

Majd a kulcs felhasználásával visszafejtjük a titkosított állományt:

```
$ openssl enc -aes-256-cbc -d -pass file:kulcs.txt < nagyon-titkos-adat.dat
> visszafejtett-allomany.dat
```

Kulcs fájl megadása helyett használhatjuk közvetlenül is a kulcsként használt jelmondatot:

```
$ openssl enc -aes-256-cbc -d -pass pass:M1ntaN4gyonT1tkosEshosszuKulcs
< nagyon-titkos-adat.dat > visszafejtett-allomany.dat
```

4.4 Grafikus felület (GUI)

Természetesen készíthető grafikus felhasználói felület (GUI – Graphical User Interface) is a szkriptünkhöz a korábban említett Zenity vagy YAD segítségével, azonban a tárgyalt felhasználás során a háttérben dolgozó programról van szó, így felesleges. Amennyiben a későbbiekben implementálásra kerülne egy visszaállító program rész is, abban az esetben már kifejezetten felhasználóbarát lenne egy szép felületen áttekinteni a meglévő mentéseket. Jelen példában az esetleges adat visszaállítás egy egysoros „rsync” paranccsal elvégezhető a dolgozatban tárgyalt módon, csupán a két elérési útvonal paramétert kell felcserélni.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatomban bemutattam egy komplett biztonsági mentési rendszer felépítését, mely kétféle fő mentési módszert is magában foglal a munkahelyemen felmerülő igényekhez igazodva.

A teljes mentést MYSQL adatbázison szemléltettem, az esetleges felmerülő problémák kezelésével együtt (md5 hash számolási probléma), de természetesen tetszőleges adaton lehet alkalmazni az elkészült script-et. Olyan esetekben célszerű ezt a módszert választani, amikor egy állomány kerül mentésre, mivel minden egyes mentés egy teljesen új példányt eredményez.

Az inkrementális mentést végző script-et egy honlap fájljainak mentésén keresztül mutattam be, kiemelve a lényegi különbséget a teljes mentéshez képest. Figyelmet fordítottam ezen változat készítése során, hogy a lehető legkevesebb helyet foglalja el a mentés (hardlink-ek használata).

A Bash script-ek részletes leírása lehetőséget nyújt az olvasó számára, hogy ezután önállóan script-et írjon, automatizálva tetszőleges feladatot akár szerveroldalon, akár kliensoldalon linuxos környezetben (de tetszőleges UNIX alapú rendszerek esetén is nagyfokú a kompatibilitás).

Mindezt egy Raspberry Pi 2 Model B eszközön végeztem, melynek telepítését és konfigurálást is részletesen leírtam. Igyekeztem a bő évtizedes linuxos tapasztalataimnak egy részét megosztani, melyekkel otthonosabban érezheti magát a kezdő Linux felhasználó is. A Raspberry Pi projektnek köszönhetően lehetőségek tárháza nyílt meg, hogy olcsón üzleti vagy akár magán felhasználásra kényelmesebbé tegyük környezetünket ezen kis fogyasztású csendes eszközökkel, legyen szó akár multimédia kezelésről, adattárolásról, okos-otthon kiépítéséről, vagy egyéb apró és nagy projektekről, melyekre rengeteg példát találhatunk a projekt honlapján:

<https://www.raspberrypi.org/>

A munkám remélhetőleg segíti más cégek, iskolák, magánemberek adatainak tárolásának biztonságosabbá tételét, és egyúttal bevezetőt, kedvcsinálót jelenthet a Linux rendszerek és a Bash scripting rejtelseibe.

A szakdolgozatom „odt” és „pdf” formátumban az alábbi linken elérhető, és ugyanitt megtalálhatóak a teljes és az inkrementális mentést elvégző scriptek is, melyek GPL 3.0-ás [9] feltételekkel szabadon felhasználhatóak:

<https://github.com/zajnemzaj/szakdolgozat>

6. IRODALOMJEGYZÉK

- 1: Raspberry Pi Foundation, About Us , , 2017, <https://www.raspberrypi.org/about/>
- 2: The Linux Foundation, What is Linux? , The kernel, 2016, <https://www.linux.com/what-is-linux>
- 3: OpenBSD, OpenSSH 7.2p2, Introduction, 2016, <http://www.openssh.com>
- 4: Free Software Foundation, Inc., The GNU Bash Reference Manual 4.3, Introduction, 2014, <https://www.gnu.org/software/bash/manual/bash.html#Introduction>
- 5: Jarrod@RootUsers, Gzip vs Bzip2 vs XZ Performance Comparison 1, 1, 2015, <https://www.rootusers.com/gzip-vs-bzip2-vs-xz-performance-comparison/>
- 6: Dan Douglas, BashFAQ 1, What is the difference between test, [and [[?, 2016, <http://mywiki.woledge.org/BashFAQ/031>
- 7: Scott Chacon, Pro Git 2nd, , 2014, <https://book.git-scm.com/doc>
- 8: Free Software Foundation, Inc., Coreutils - GNU core utilities , , 2016, <https://www.gnu.org/software/coreutils/coreutils.html>
- 9: Free Software Foundation, GNU General Public License (GPL) 3., , 2007, <http://gnu.hu/gplv3.html>

7. MELLÉKLETEK

7.1 1. sz. melléklet - Teljes mentés

```
#!/bin/bash

# Fájlnév: teljes-mentes.sh
# Leírás: Ssh-n keresztül MYSQL adatbázis teljes mentését elvégző script,
#       daily, weekly, yearly mappákba.
# Szerző: Dezső János

# Szerver és azon levő adatbázis címének, felhasználó nevének és a szerveren
#       lévő ideiglenes elérési út megadása
readonly SERVER_LOGIN="user@domain.nev"
readonly SERVER_PORT="23"
readonly SERVER_TEMP_PATH="/home/user/sqltmp/"
readonly DB_USER="root"
readonly DB_NAME="mysql"
readonly DB_PASS="MySqlP4ssWord"

# Helyi ideiglenes elérési út
readonly LOCAL_TEMP_PATH="/tmp"

# A maximálisan tárolni kívánt napok és hetek száma
readonly DAYS_TO_STAY=7
readonly WEEKS_TO_STAY=8

# Az aktuális elérési út tárolása
readonly LOCAL_BACKUP_PATH="$( cd "$(dirname "$0")" ; pwd -P )"

# Mai dátum és idő eltárolása
readonly DATE_TODAY="$(date +%Y%m%d_%H%M)"

# echo paranccsal használt színek megadása
readonly RED='\033[0;31m'
readonly GREEN='\033[0;32m'
readonly BLUE='\033[1;34m'
readonly NC='\033[0m' # No Color

# Új mentés készítése a szerveren az adatbázisról, majd annak méretének
#       változóba mentése
ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "mkdir -p $SERVER_TEMP_PATH"
```

```

ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "mysqldump -u$DB_USER -p$DB_PASS $DB_NAME >
  ${SERVER_TEMP_PATH}${DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql"
new_backup_size=$(ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "stat -c %s $
  ${SERVER_TEMP_PATH}${DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql")
new_backup_md5=$(ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "head -n -1 $
  ${SERVER_TEMP_PATH}${DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql | md5sum" | awk
  '{ print $1 }')

# Elérési utak biztosítása a mentések számára
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/daily"
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/weekly"
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/yearly"

# Függvény, mely kiírja a képernyőre a friss mentés méretét és md5 hash
értékét
function get_new_backup_data {
    echo -e "A friss mentés (${DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql) mérete: $
  {BLUE}$new_backup_size ${NC}byte,"
    echo -e "md5 hash értéke: ${BLUE}$new_backup_md5 ${NC}"
}

# Függvény, mely visszaadja az paraméterként megadott file méretét
function get_file_size {
    echo "$(stat -c %s $1 2>/dev/null )"
}

# Függvény, mely visszaadja az paraméterként megadott file md5 hash értékét
function get_file_md5 {
    echo "$(head -n -1 $1 | md5sum | awk '{ print $1 }')"
}

# Függvény, mely kiírja a képernyőre a legutolsó mentés méretét és md5 hash
értékét
function get_old_backup_data {
    echo -e "\nAz utolsó helyi $1 mentés ($file_latest_local) mérete: ${BLUE}
  $(get_file_size $file_latest_local) ${NC}byte,"
    echo -e "md5 hash értéke: ${BLUE}$(get_file_md5 $file_latest_local) $
  {NC}"
}

# Függvény, amely letölti a backupot az ideiglenes mappába
function download_backup {
    # Képernyőre írjuk az új mentés adatait

```

```

    get_new_backup_data
    echo -e "${BLUE}Új backup mentése a $1 mappába${NC}"
    if [ ! "$(ls ${LOCAL_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_$(DATE TODAY).sql 2>
/dev/null)" ]; then
        # Ha az rsync parancs hibával áll le, akkor a script futtatása
        megállítva
        set -e
        # Szinkronizálás a helyi ideiglenes könyvtárba
        rsync -HavXx -e "ssh -p $SERVER_PORT" $SERVER_LOGIN:${
SERVER_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_$(DATE TODAY).sql ${LOCAL_TEMP_PATH}
--info=progress2
    fi
    # Az ideiglenes könyvtárból az aktuálisba másolás
    cp ${LOCAL_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_$(DATE TODAY).sql ./
    echo -e "${GREEN}Új backup mentve a $1 mappába.${NC}"
}

# Függvény, mely törli $1 változóban definiált értéket meghaladó mentést
function remove_oldies {
    number_of_rows=$(wc -l < idorend)
    if [[ $number_of_rows -gt $1-1 ]]; then
        toremove=$(tail -n+7 idorend | head -n1)
        rm $toremove
        echo -e "${RED}Régi mentés törölve a daily mappából: $toremove$
{NC}"
    fi
}

# Függvény, mely eldönti, hogy szükséges-e menteni, és amennyiben igen,
végrehajtja a $1 értéken kapott könyvtárra
function check_backup {
    cd "$LOCAL_BACKUP_PATH/$1"
    # Fetétel, mely vizsgálja, hogy létezik-e már mentés
    if [ ! "$(ls $LOCAL_BACKUP_PATH/$1/${DB_NAME}_backup_* 2> /dev/null)" ];
then
        echo -e "${BLUE}\nElső mentés a $1 mappába:${NC}"
        download_backup $1
    else
        # Az "idorend" fájlba létrehoz egy listát csökkenő időrendbe a
        mentések fájlneveiből
        ls ${DB_NAME}_backup_* -l | sort -r > idorend
        # Eltárolja a legutolsó meglévő mentés nevét
        file_latest_local=$(tail -n+1 idorend | head -n1)

```

```

# Feltétel, mely először fájl méret alapján vizsgál, majd ha az
egyezik, md5 hash alapján hasonlítja össze a legutolsó és a legújabb
mentést

if [[ "$new_backup_size" == "$(get_file_size $file_latest_local)" &&
"$new_backup_md5" == "$(get_file_md5 $file_latest_local)" ]]; then
    echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1 mappában (azonos
md5 hash).${NC}"
else
    case $1 in
        "daily")
            # Ha új mentés készül, akkor képernyőre írjuk a
legutolsó mentés adatait
            get_old_backup_data $1
            download_backup $1
            remove_oldies $DAYS_TO_STAY
            ;;
        "weekly")
            # A ${#VALTOZO} kifejezés megadja a változó
karakterhosszát, azért így, mert változó hosszúságú lehet az adatbázis név
hossza, amivel a fájl kezdődik
            year_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
17:4}
            month_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
13:2}
            day_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
11:2}
            week_latest=$(date --date="$year_latest-$month_latest-
$day_latest" +"%V")
            if [[ $(date +%V') != $week_latest ]]; then
                get_old_backup_data $1
                download_backup $1
                remove_oldies $WEEKS_TO_STAY
            else
                echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1
mappában (még nincs következő hét).${NC}"
            fi
            ;;
        "yearly")
            year_latest=${file_latest_local:${#file_latest_local}-
17:4}
            if [ "$(date +%Y')" != "$year_latest" ]; then
                get_old_backup_data $1
                download_backup $1
            else
                echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1

```

```

mappában (még nincs következő év).${NC}"
        fi
    ;;
esac
fi
fi
}

# Napi, heti, éves mentések ellenőrzése és végrehajtása
check_backup daily
check_backup weekly
check_backup yearly

# A helyi idiglenes mentés törlése a lemeztől (hibaüzenet
# figyelmen kívül hagyásával, ha nem készült mentés)
rm ${LOCAL_TEMP_PATH}/${DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql 2> /dev/null
# A szerveren lévő idiglenes fájl törlése
ssh $SERVER_LOGIN -p $SERVER_PORT "rm ${SERVER_TEMP_PATH}${
DB_NAME}_backup_${DATE_TODAY}.sql"

```

7.2 2. sz. melléklet - Inkrementális mentés

```

#!/bin/bash

# Fájlnev: inkrementalis-mentes.sh
# Leírás: Ssh-n keresztül weboldal inkrementális mentését elvégző script,
#        daily, weekly, yearly mappákba.
# Szerző: Dezső János

# Szerver és azon levő adatbázis címének, felhasználó nevének és a szerveren
#        lévő elérési út megadása
readonly SERVER_LOGIN="user@domain.nev"
readonly SERVER_PORT="23"
readonly SERVER_PATH="/var/www/domain.nev/www"
readonly BACKUP_DIR="alpha/${basename $SERVER_PATH}"

# Helyi elérési út
readonly LOCAL_BACKUP_PATH="$( cd "$(dirname "$0")" ; pwd -P )"

# A maximálisan tárolni kívánt napok és hetek száma
readonly DAYS_TO_STAY=7
readonly WEEKS_TO_STAY=8

```



```

# Mai dátum és idő eltárolása
readonly DATE_TODAY="$(date +%Y%m%d_%H%M)"

# echo paranccsal használt színek megadása
readonly RED='\033[0;31m'
readonly GREEN='\033[0;32m'
readonly BLUE='\033[1;34m'
readonly NC='\033[0m' # No Color

# Elérési utak biztosítása a mentések számára
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/alpha"
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/daily"
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/weekly"
mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/yearly"

# Szinkronizálás
rsync -havXx --delete -e "ssh -p $SERVER_PORT" $SERVER_LOGIN:${SERVER_PATH} $
    {LOCAL_BACKUP_PATH}/alpha --info=progress2 --stats > $
    {LOCAL_BACKUP_PATH}/rsyncstats.txt

# Szinkronizált fájlok számának tárolása
transferred_files=$(awk '/Number of regular files transferred/{print $NF}' $
    {LOCAL_BACKUP_PATH}/rsyncstats.txt)
echo -e "${BLUE}Szinkronizált fájlok száma: $transferred_files${NC}"

# Függvény, átmásolja a backupot az paraméterként megkapott mappába
function copy_backup {
    echo -e "${BLUE}\nÚj backup mentése a $1 mappába${NC}"
    mkdir -p "$LOCAL_BACKUP_PATH/$1/$DATE_TODAY"
    cp -al ${LOCAL_BACKUP_PATH}/$BACKUP_DIR/* $LOCAL_BACKUP_PATH/
    $1/$DATE_TODAY
    echo -e "${GREEN}Új backup mentve a $1 mappába.${NC}"
}

# Függvény, mely törli $1 változóban definiált értéket meghaladó mentést
function remove_oldies {
    number_of_rows=$(wc -l < ${LOCAL_BACKUP_PATH}/idorend$2)
    if [[ $number_of_rows -gt $1-1 ]]; then
        toremove=$(tail -n+$1 ${LOCAL_BACKUP_PATH}/idorend$2 | head -n1)
        rm -rf $toremove
        echo -e "${RED}Régi mentés törölve a daily mappából: $toremove$

```

```

        {NC}"
    fi
}

# Függvény, mely eldönti, hogy szükséges-e menteni, és amennyiben igen,
# végrehajtja a $1 értéken kapott könyvtárra
function check_backup {
    cd "$LOCAL_BACKUP_PATH/$1"
    # Feltétel, mely vizsgálja, hogy létezik-e már mentés
    if [ ! "$(ls $LOCAL_BACKUP_PATH/$1/* 2> /dev/null)" ]; then
        echo -e "${BLUE}\nElső mentés a $1 mappába:${NC}"
        copy_backup $1
    else
        # Az "idorend" fájlba létrehoz egy listát csökkenő időrendbe a
        # mentések fájlneveiből
        ls $LOCAL_BACKUP_PATH/$1/ -l | sort -r > $LOCAL_BACKUP_PATH/idorend$1
        # Eltárolja a legutolsó meglévő mentés nevét
        dir_latest_local=$(tail -n+1 $LOCAL_BACKUP_PATH/idorend$1 | head -n1)
        # Feltétel, mely először a szinkronizált fájlok számát vizsgálja,
        # majd a két könyvtár közötti különbséget
        if [[ $transferred_files = 0 && ! $(diff -r $dir_latest_local $
{LOCAL_BACKUP_PATH}/$BACKUP_DIR) ]]; then
            echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1 mappában.${NC}"
        else
            case $1 in
                "daily")
                    copy_backup $1
                    remove_oldies $DAYS_TO_STAY daily
                ;;
                "weekly")
                    # A ${#VALTOZO} kifejezés megadja a változó
                    karakterhosszát, azért így, mert változó hosszúságú lehet az adatbázis név
                    hossza, amivel a fájl kezdődik
                    year_latest=${dir_latest_local:${#dir_latest_local}-13:4}
                    month_latest=${dir_latest_local:${#dir_latest_local}-9:2}
                    day_latest=${dir_latest_local:${#dir_latest_local}-7:2}
                    week_latest=$(date --date="$year_latest-$month_latest-
$day_latest" +"%V")
                    if [[ $(date +"%V") != $week_latest ]]; then
                        copy_backup $1
                        remove_oldies $WEEKS_TO_STAY weekly
                    else
                        echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1

```

```

mappában (még nincs következő hét).${NC}"
        fi
    ;;
    "yearly")
        year_latest=${dir_latest_local:${#dir_latest_local}-13:4}
        if [ "$(date +%Y)" != "$year_latest" ]; then
            copy_backup $1
        else
            echo -e "${BLUE}\nNincs szükség új mentésre a $1
mappában (még nincs következő év).${NC}"
        fi
    ;;
esac
fi
fi
}

```

```

# Napi, heti, éves mentések ellenőrzése és végrehajtása
check_backup daily
check_backup weekly
check_backup yearly

```